

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS



www.angp-hb.co.za



info@angp.co.za

NGUḐUFA MNDU

TSAYA TA NZAKWAY GULI KA DALAGARA SULKUM TA MARA NGUḐUFA MNDU

**WUNA FOTOHA GHUAŋ MA NA ḐELEWER NA TA
MARA NDZAKWA NGUḐUFHA KAVEGHA-KAVEGHA DA
KO DƏR WA WA**

Tsəna zonga Ḑelewer nana, ma Faransa zlagaganap talu, ma vaku 1732 vregranaf-vera lu ta viŋday nga sləna Krista ma luwaha Africa. Ravrem J.R. Gschwend ta vriŋta viŋday ma vaku 1929; ta hula tsa ka mbeḑanafta lu ma Goḑa luwaha kavəgha-kavəgha. Manda vėla ta mndu ta viŋdafta Ḑelewer ta tivi, mbaḑa "All Nations Gospel Publishers" ka tsagapta na Ḑelewer na ma goḑaha 250 nga luwaha 127 ta ghəŋga haḑik ya mamu goḑa Kristi mida. Mnduha ta goḑa kavəgha-kavəgha ta təva nzakuwa taŋ ko dər kinawo, kəsəŋ-kəsə na Ḑelewer na ta həŋ nga sənəŋta taŋ kahothota kazlay Sulkum Goḑa Lazglafta saghasa nga mēndəra mnduha demdem mandaya mēna mnda kəla Goḑa Ezechiel ma vakwa 586 takul ya ta lu ta Yėsu Kristi. "Dza'a vėlaghuna vėli ta nguḑuf ka lifiḑ nda sulkum ka lifiḑ... Mantsa, dza'a nzakway kuni ka mnduhaḑa l'i guli dza'a nza-nzi'i ka Lazglafta ghuni!" (Ezechiel 36:26-28).

COPYRIGHT

ISBN 1 - 874934 - 61 - 4

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(Une Mission de Littérature évangélique financée de dons)

(Reg. No. 61/01798/08)

NGUƁUFA MNDU

HƏGA LAZGLAFTA YA,
AMA GULI VƏLA KƏSA SLƏNA SATAN
(1 Jean 3:4)

Nana ƙelewer na, nza'a ka skwi ka lifiƙ wa. Ta magay ta vaku hisdɛrmɛk (200) manda zlagagaptani ma Faransa. Ma tsa fitik ya, nza-nza ka skwa zlezlɛvay ma hafa mnduha ta magay ta 1000. Nza-nza manda dalagar ya dza'a kɛl mnduha ka nɛgha sulkum ma nguƙufa tan manda ya ta nɛghu Lazglafta ka ghɛnga ni ta nguƙufa manduha dɛmdɛm. Golha ta tsɛmafta vɛrɛa ngatarɛ ma nguƙuf ma nzakwa tan ma dɛmaku, nda ndɛgha hɛj. Manda plinɛa tan ta dɛmakwa tan, mutsaf-mutsa hɛj ta nguƙuf ka lifiƙ nda Sulkum ka lifiƙ.

Ka ta dzanɛa na ƙelewer na ka, ɗina ka ndanɛa tagha kazlay dalagar ya nga nɛgha nguƙufa vɛrɛa li ka'a. Ko dɛr mnda ta ta wuya skwi ka, ko dɛr ya ma Kristi ka, ko dɛr va'a ka ta adini, ko dɛr kolaghu-kola ka ta tiva zleray nda nguƙuf, dza'a slanaghasla ka ma na ƙelewer na ta ka kinawo tsa ta kagha manda ya ta nɛghu Lazglafta ta kagha. Kavɛgha-kavɛgha'a mndu da Lazglafta wa. Vɛl ma nguƙufa mndu ta nɛghɛtsi kwej-kwej.

Halaway na dani ma tsakalawi, tsatsi mɛghama grusl, ngani na ghɛnga haɗik ta hɛgu mu ka dunia na. Ta nay ta vɛgha ni ka duhola tsuwaɗak, ama yagha kuni da ndanay manda sani laha kazlay duhola tsuwaɗak ya ka'a. Manda tsa ta mɛnu hɛj ya'a wa. Daga ghaliya, nda ndɛgha duholha halaway, nda ndɛgha hɛj ta fa ta ghɛnga tan gitana ka duholha Kristi. Yagha mɛndɛrga tsahaya da nzakway ka skwa mandirmimay da kaghuni, kabga halaway ma fafa ta ghɛnga ni ka duhola tsuwaɗak. (2 Cor. 11:13-14). Satan ta nzakway ka Lazglafta zamana mu gitana, tsatsi ta hanafɛa iri nda ghunisɛlak tani ta mnduha ka mbɛl ka kolaghu ta hɛj ka nɛghanta ta tsuwaɗaka Goɗa zlezlɛva Yesu Kristi. (2 Cor. 4:4). Inda gol dɛmaku nda inda gol kul sɛna goɗa, nda ghuya hɛj guli nda ghulpa hɛj ta wa ira Lazglafta. Manda tsa ta nɛgha Lazglafta ta ghɛnga hadik gitana. Nza-nza halaway ka

meghama mbrakwa falak, ya ta marafta ta sulkum ta kesa slena ma zona gol kesu sli'inj. (Eph. 2:1-2). Ka gunanaf'a herj ta ira tanj zedfa ka neghu ta wudza zlongay wu ka tsi, sliia tanj d'ekdek ta teva zadaku tsa. Mndu ya ta tehay kazlay hadu demakwa dfa wu ka'a ndzakwani ta nana ghengga ka ghengani tsaya.

Ka dzangaf-dzanga kuni ta na delewer na, ka vitsana-vitsa kuni ta fotoha mida dina, dza'a tsemay kuni ma tabani ta ya ta gera vegha nda gnuufa ghuni. Ma kolaghu kuni ta tsuwaqaka Lazglafta ya ta lami da kaghuni nga maraghuna ta verda nzakwa nguufa ghuni. Menawa-mena kazlay yayeyana demakwada tsaya ka'a, ma zlerde kuni, kabga ka Goda Lazglafta menama tana: "Ka hadu demakwa mu kamu na, ta nana ghengamu mu hadu kahothota ma amu nda tsa tama wa. Ama, ka ta menay mu ta demakwa mu nda wubisima mu, tuuka Lazglafta, dza'a pela ma-pela ta demakwa mu, guli dza'a ghubimis-ghuba dina." (Jean 1:8-10). Usa Yesu Kristi zonga Lazglafta na skwi ta laving ta ghubimista inda demakwa mu. (1 Jean 1:7). Ka nga Halawai ta sene ka, dza'a nzakwaika ka vu'a ni; ka nga Lazglafta ta sene ka, dza'a nzakwaika ka duhola Lazglafta. Ka demaku ta ngana ta hafagha, yagha ka da ndanay kazlay kwenj nda badzi'i d'ekdek ka'a; ndeba ta dzovu katok tewewi nda ima taw, ndusa Lazglafta nga tsehagarapta ma tsa demaku haghaya ma hega Yesu Kristi ya ta saha da palinta ta gol demaku manda badzintani ta mbrakwa Halaway ta hamta amu ma demaku. Yesu mnda mba amu. Ta kema Lazglafta nda dega kuni nda nana, nda negha ta inda skwi nda difa, daga ndanuha, daga skwiha magakuni ma teva ndzakwa ghuni demdem. Lavin'a kuni ta difaghuta ta kema Lazglafta wa. Lavin'a kuni ta difana ta slena haghuni wa kabga tsatsi ta tsafata slamenj senanta'awu ka kaghuni rike? Tsatsi ta tsafata iri, neranta'awu ka kaghuni rike?

Faf-fa Lazglafta ta irani ta inda gherja hadik kabga ta devay ta katanata gol ta fa ta nguufa tanj demdem ngani. (2 Chron. 16:9).

Ta neghay Lazglafta ta magakwa inda mndu. Ko der ma grusl, ko der ma sulkuma metaku, lavin'a gol demaku ta difaghuta wa.

(Job 34:21-22).

Ama sēnap'a Yesu ka hahēj wa, Kabga nda sēna ta hēj demdem. (Jean 2:24).

Mantsa, rēfu da mndu ya pēlana Lazglafta ta vėl kolaghu tani ta zlahā ni, rēfu da mndu ya pēla na lu ta dēmakwa ni. Rēfu da mndu ya kul fafta Lazglafta ta rutsaka dēmaku tida kul hađu tēva maga rikitsi ma ndana ni d'ekd'ek. (Ps. 32:1-2). Dzangawa -dzaŋa guli ta Psaumes 51. Ta hēga amu Yesu ta gita guli: Sawa da l'i kaghuni demdem gol na hēfa nda ndēga, mantsa dza'a mbiaghunap-mbi'yi ta vēgha. (Matth. 11:28-30).

TANŊANTA FOTO NGUĐUFA MNDU

Nana Foto na, ta maray ta nguđufa marok ko zugun ta kul sabi ma skwa ghēnga hadik, ta hēgu d'elewera Lazglafta ka gol dēmaku kabga nda suna ghēnga hadik, nda ndanani, nda d'eva slu'uvēghani ta tēd'agha ta hēj har ka mbēd'anafta ghunislaka tanj. Wuna vērđa foto nguđufa dēmaku mandaya ta nēghu Lazglafta. Iri ka dēva nda haslu tida, ta maray ta mndu nda ghuya manda ya ta mēntsi ma misalay (Prov. 23:29-33) Da l wa na "Ha"? Da l wa na "Aya"? l wa ta zlerđawi? l wa ta ngađa ghēj? l wa nda bala kul sēnanj ta lu ta skwi ta slanagha ta hēj? l wa nda iri kuz-kuz ka dēva? Nga gol ta Ndzakway ma vēla ghuzu, nga gol ta sa ghuzu nda lafa. Ma nēghē ka ta d'inakwa dēva ta ghuzu, ta wuđaku manda miziđük ma leghua kaka nda d'inakwa tay. Kēd'avak tani dza'a hi'iday ta kagha manda nahad'ik, dza'a zay ta kagha manda mbliz. Dza'a nēghay ka ta mi'a mayim nda ira batu, guli dza'a mēnay nguđufagha ta skwiha nda ta tēvi kul d'inaku.

Ta ghēnga na fotona, ta nēghay kuni ta nguđufa mndu ya mamu inda tsuđaiha mida ta mara ndēgha ta dēmaku ha ya mida. Mantsa nzanza na nguđuf na ka vēla hana dēmaku nda vēla nzakwa ni. Ka vērda mnda Lazglafta Jeremie mēnata nda wani: "Nzanza nguđuf ka vēla badzaku mataba inda skwi demdem, guli kaka nda sida ni. Wa dza'a lavinjta ta sēnanjta nzakwani tama?



1. NGUḌUFA MNDA DƏMAKU

(Jérémie 17:9). Mənağhañ-məna Yesu taghəña ni guli ka'a mantsa: "Kabga nda ma kaghuni, nda ma huɗa nguɗufa mnduha ta saba badza ta ndanuha, sli'iñ-sli'iñ, tsaɓaku, dzata mndu, ghali, mɛtsangosla, sidi, hozlɛmɓeraku, rɛgha-rɛgha, ghudzaku, tsakalawi, gla gheñ, magaku ka halaway-halaway. Inda tsa ghoɗaka skwiha ta sabi ma nguɗuf ya ta raɓa mndu nga badziñta mndu. (Marc 7:21-23).

1. ZARUWA (Paon) – Inda mndu ta ghuba inakwa Zaruwa, ama ma nguɗufa mndu, ta maray zaruwa ta dɛmakwa gla gheñ. Lucifa, tsatsi duhol ya ta katana ta Lazglafta ghaliya nga kɛla tsuwaɗak; tsatsi duhola Lazglafta, ziumbu-ziumba kabga gɛla gheñ ha'a ka navapta tsi ka mayima Lazglafta. Tsatsi mɛghama HALAWAY nda nana. (Esaie 14:9-17; Ezekiel 28:12-17).

Ta sabi ta mənaka hadika zaɗaku na gɛla gheñ; mamu skwiha kavɛgha-kavɛgha mɛndɛrga tsa dɛmaku ya: Ta gɛlay saniha ma mndu ta gheñ kabga mamu ceda tañ, ta gɛlay sani laha kabga ɗina maya ta vɛgha tañ, dzanga ta dzanga tañ dagala ta kɛl sani laha ka gɛla gheñ, skwiha ta wuɗaku ta zunturafta sani laha ta vɛgha nga gɛla gheñ ma maravɛgha, manda ya mɛna lu ma Esaie 3:17-24, ta kɛlay hɛñ ta dzingdar, ta buɗa tsaflu nda cedi nda tsuhalha kavɛgha-kavɛgha. Sanilaha guli hɛga dadaha tañ nda mndɛra tañ, luwa ya yagalu ta tsatsi mida, skwi ta magɛ mndɛra tañ, zav-zava ya senañ hɛñ ngatan ta kɛlay ta kɛma nga gɛla gheñga tañ. Mbaɗa mɛndɛrga tsa mnduha ya ka zanapta ya goɗa Lazglafta ya: "Ta tɛnga gheñ Lazglafta nga gol ta gɛla gheñga tañ, ama ndeɗa'a ka'a ta nɛghapta tsi ka gol ta ndzata leɓtekwawa." (Pierre 5:5). Ndeɗa'a mbiɗay Lazglafta ta gɛla gheñ nda mɛtsangosla wa. (Prov. 8:13). Mista gɛla gheñ ta nu talu ka skwa rusa, mista mɛtsangosla ta sagha zlɛmbaku nga zaɗaku ma dɛmaku. (Prov. 16:18).

2. DUGUZUM (Bouc) – Gɛnaw kaka nda ziakwani, kaka nda sunani na duguzum. Hɛliri nda suna slu'uvɛgha ta marɛ na duguzum. Sli'iñ-sli'iñ nda mi'aha, maga skwi kul raku nda hɛnata nda markwa mndu tsaya skwiha ta marɛ duguzum mana nguɗufna. Sɛgavagha-sɛga inda tsa dɛmaku haya ta na fitika

mu na ya dza'a nzakwai keɗavak ta fitik mandaya ta fitika nzakwa Sodome nda Gomorrhē.

Tsəna sləna zamana gitana, raɓa-raɓa daga Zugun daga Miyaha; na'a ka nga Miyaha nda ghənɗan wa. Har nda gol tuka kristi, ma vɛla guya ta ghənja la kristi, ma ləkolha ndaya ma University ha tani lamla tsa skwi haya da taba mndu. Tsa mɛndɛrga na ghoɗaka magaku ta ngɛɓam ta vɛghani ma nguɗufa mndu na, nda ta tɛva filmha, ta tɛva dzaɗa ghoɗaka ɗɛlewerha nda mɛrga sani zavzavaha ta lamatsi da mndu. Nda sɛna kuni gulina, skwi ta hɛgu Lazglafta ka dɛmaku, tsaya skwi ta zlɛzlɛvu na gol ta na zamana amu gitana. Nda ndɛgha duholha ta nzaku ta na duniya na mandaya taghaf hɛɗ ma ɗɛlewer dzaɗaf, mandaya silman nɛghan hɛɗ, ɓaɗa ka kɛla hɛɗ da skwa hula ndaya da skwa mɛna madɛr. Kogha fa laha da go dza diska, nda duhol hatan tani, kaka nda badza ta nzakwa tan ta duniya, nzanza hɛɗ ka mɛgham, ka skwa zlɛzlɛvai ma zona ghənja haɗika mu gitana. Hɛga skalu ha, nuna hɛɗ guli ka vɛla maga ghoɗaka skwiha. Ko dɛr gol ta nzakwai ka Mɛghama tsuwaɗak manda ya ta hɛgu Lazglafta ta hɛɗ haɗu mndu ta taghɛgɛl ta sləna tan wa. (Joseph: Genèse 39 et d'autres). Dɛr gol ta sɛnu ta wuya skwi manda dadaha mu, si ta dzata ta mnduha ya ksafu ta maga sliɗ-sliɗ yana, laviɗ-lava hɛɗ ta taghanaf ta skwi ta na zamana mu kaka nda fira tani na, har ka klai da guma baɗu guma Lazglafta ta ghənja mnduha demdem. Mɛnama'a Lazglafta kazlai zavzavawa ta zavzava nda sliɗ-sliɗ ka'awa, ama hoyawa-hoya nda hoyawa ka'a. "Sɛna'a kuni kazlaina mnduya ta tukafta Lazglafta na nzanza nda tsa Lazglaftaniya ma sulkuma turtuk ka'ara? Hoyawa hoyawa ta magaku ka sliɗ-sliɗ. Ko dɛr wani dɛmaku maga mndu na, dza'a nzanza di'iɗ nda tsuhmbura vɛghani, ama mnduya ta maga sliɗ-sliɗ na maga-maga ta dɛmaku nda vɛrɗa tsuhmbura vɛghani. Sɛna'a kuni kazlai vɛghaghuni na nzanza ka hɛga Sulkum Nda Dɛga, ya ta nzaku ma vɛghaghuni, ya zlɛghaf kuni da Lazglafta, kaghuna'a ta maraf ta ghənja ghuni wo ka'ara?" (1 Cor. 6:18-19). Mndu ya dza'a zliɗ ta hɛga Lazglafta, dza'a ngɛrɗiɗ-ngɛrɗa Lazglafta ta tsatsi guli; kabga skwi nda dɛga tsɛkɛm na hɛga Lazglafta manda tsaya ndzakwa kaghuni guli nda nana. (1 Cor. 3:17).

3. GHUVAZU – Graf-gralu ta ghuvazu nda demakwa ghuyaku nda mahaha'u. Ghoḏaka ngøra ta nimitak, ta za inda skwi slaftsi tida ta tøva mbaḏa ni, ndaya ḏina nda ya kul inaku tani demdem. Manda tsa ta maga nguḏufa demaku ya ta søna inda goḏa møna na lu, inda bara mndu, inda skwi dzangaf tsi, inda skwi nøgharj tsi mḏanda l foto ha kul inaku. Manda tsa nuna nguḏufa si fa lu nga høgə Lazglafta mnda hafu, ka skwi nda raḏa da skwa zai ka rødak, da magaku ya ta kəsaku ka hula manda sa taba ka ḏinj ko nda ma hetsinj, ko ghuyafṭa nda ghoḏaka skwiha manda l wiwi nda koya mani ta badza mndu ya. Ksuksa zøḏakwa sa taba ta zugana nda miyaha tani ta na zamana mu gita na manda ya ghaliya wu. Mbørakwa Lazglafta turtuktuk dza'a laviṅ ta zliginj ta tsaha ruwana taba ya ma gamaka Halawai. Na søna mu kazlai laviṅ'a mnda tuka Lazglafta ta sa taba ma høgə Lazglafta wu ka'a, ama ksa hula ta sani laha ma taba tarj ka ngøra vøgha tarj nda tsi wa, vøgha tarj ta nzakwai ka høgə Lazglafta. Søna'a kuni kazlai nzanza vøgha ghuni ka dzuguva Sulkum nda døgə ka'ara? Ka ngøriṅ-ngøra mndu ta vøghani, mantsa dza'a ngøḏinj -ngøḏa Lazglafta ta tsatsi. (1 Cor. 3:16-17; 4:18-19).

Mndu kaka nda mahaha'uwa ni nzanza mnda mndu ta maga ta demaku da Lazglafta. Ta zai mu ta skwi kabga nga nzaku nda hafu, ama tsaga kabga nga za skwa zai paḏak'a Lazglafta ta amu wa. Laviṅ-lava mndu ta kuzlanṭa maya ta barafṭa manda kəḏatani ta zu ta skwa zai ḏina, ama ya ta rara'uwaku ira ni ta inda skwa zay dza'a mənai ta "yahawa, yahawa!" ka "Ta guli, ta guli" tsi.

Haḏu mndu ta ghudzaku ta baghaku ḏekḏek wa, haḏu tsi tøha prøk yi tama ka'a wa. Ka tarj-tarja ḏelewøra Lazglafta na, mndu nda ghuya dabadzarj nda mndu kaka nda mahaha'uwa ni, ina ka zløtsa ta høṅ nda pala har ka dza ta høṅ ka da haḏik. (Deut. 21:18-21). "Kabga nda søna kuni, mndu ta ghuyaku da ghuzu inda fitik, nda mndu ta za skwi ka malaghuta ta ghøṅa mbrakwani na ta nuta ka pøḏu høṅ har nga vravak ta tarj da kəla koha ta lugut... Mndu ta gøḏata nda gol maga sli'iṅ-sli'iṅ na ta kəsarjta ka hula nzakwa tarj ta datarj." (Prov. 23:21; 28:7). Ndanarj-ndana ta goḏa ta ghøṅa sani mndu nda nafa, kaka nda skwi ta zøtsi,

vu'a suna ni, ta metuta har ka neghadafta tsi ta luwa daga ma luwa metaku, kaka nda zlumbruha ta badza tani! Dina ka seganagha ta mena gofa ta suna kaka ghuzu. Skwi nga kol ka falai awu dabga ta magaku ka hothota. Ka Lazglafta menamata tsarai na, haƙu mndu nda ghuya dza'a lami da luwa meghamaƙa wu. Inda na golha ta da mendergana ghuzuha kaka nda ghuya mnda nina guli na zli'a Lazglafta ta hej wa, mantsa gol dzawai guli; kabga ka Lazglaftana: "Ghuya ƙanƙuwa da gol nda dra ngudufa tan ka sa ghuzu dagala, ndaya da gol nda waraka ka lafa nana ghuzuha nda mbra na." (Esaie 5:22). "Ghuya ƙanƙuwa da gol ta sun ta ghuzu ta mndu, da kagha ta berzigin ta ya ma kulunja gha kabga nga ghuyanafta." (Hab. 2:15). "Tagheja l duli, l gheram, l singlak, l tim nda hetimbil na keƙavak ta skwi ta ngela tsa magululunja tan ya; ama haƙu hej ta feglapta ta ghej ka slena Lazglafta wa." (Esaie 5:12). Ma nanu kuni ta gheja ghuni: der la ta wuya skwi, der gol ta hela iri, der gol maga ma mi'aha mi'aha, der gol ghali, der gol kul haƙu ta basa hula, der gol nda ghuya inda fitik, der gol raraza mndu, der gol zlu'a mndu haƙu ya mataba tan dza'a lami zan ta luwa meghama Lazglafta wa. (1 Cor. 6:10). Demakuha ta teva nzakwa mu ta gheja haƙik zlagap-zlaga hej mandaya ta menu Galates 5:19-20. Mantsa yuya slena sluvogha, wuya ndogha ta hej: sifa ta ghej, badziƙ ta vegha nda ghoƙaka skwiha ka reƙak, badziƙ ta ghunislakani, wuya skwi, keza slena nda ghoni, husakwa mndu, zavogha, iri, ga tsuƙai, ghazenzen, dagavogha, maga skwi ya ta ƙeve ghejga ni, ghudzaku, ghuyaku, za skwi dagala nda inda skwi ya ta gra vegha nda tsahaya. Gol ta maga menderga tsa skwiha yana, haƙu fitik zan hej ta luwa meghama Lazglafta wa. Ma ghuyu kuni nda ghuzu: ghoƙaka skwi ya. Nzawa-nza katek ka gol nda sejga da Sulkum. (Eph. 5:18).

Manda na ta hega Yesu ta golha takuzlanta ndala: "Ka ta kuzlanƙ -kuzla ndala ta mndu, ka sawu tsi da i'i da sa imi!" Kaghuni demdema gol ta kuzlanƙa ndala, sawa vela imi, nda gol kul haƙu ceda tan tani! Sawa dzawa ghuzu, nda u'a, nda oedi a'wu, haƙu skwi dza'a kuni da playi wu! (Esaie 55:1). "Mndu ya dza'a suta tsa imi dza'a velan ta i'i ya haƙu ndala dza'a kuzlenganƙa ha nga ƙekƙek wa; tsa imi dza'a velanƙa i'i ya guli dza'a nuna ma vegha ni manda ghuwa dza'a mbazaku ha ka sagha fitika hafu

nga ḍekḍek.” (Jean 4:14).

4. KƏLAKU – Ta marai na kəlaku ta ḍemakwa yađi, ya ta magay ta k̄elmu ka ghuniŋta skwi nga magari mu gita ta k̄ema, ta ḍemakwa muta ka k̄esa sl̄ena nda ghoni'a tsi. Yaghawuna kulu tazlay yana ḍemakwa muta tsaya. Skwiha ya ḍ̄evan̄h̄eŋ dza'a dzada ta gol yađi kabga va'a dz̄eva tan̄ ta k̄esa sl̄ena wa. Inda fitik ka ka nda nd̄egha ta skwi ta d̄̄ev̄e h̄eŋ ta mbađa ma ndana tan̄. (Prov. 21:25-26). Ka Josūe nda zona Israila na: “Yagha kuni da ga yađi, ka laviŋta mu ta marafta Luwa mu” ...Tsaftsa lu ta mndu nda yađi ma v̄egha ni, kabga tsa laviŋ'a ta maga skwi manda ya kum̄e Lazglafta wu. “Ka Yesu m̄enata na: Pahawa t̄eva lami nda ta wit̄egha sl̄erih̄iitsa.” (Luc 13:24). “Mndu ya ta pahai dza'a mutsai.” “Ta zlu'u nda zlu'a lu ta lami da luwa m̄eghama Lazglafta, mantsa gol nda m̄bera ta sidi dza'a mutsai.” (Matth. 11:12).

Ka n̄eghadap-n̄egha mu ta t̄eva skwi dza'a mba amu, ndaya nda ta t̄eva d̄inakwa nzakwa mu ma Sulkum, dza'a k̄elai yađi ta amu ta t̄eva zađaku. Ta piyay ta amu ta maga adu'a nga Lazglafta, ta piyai ta amu, ta z̄eba skwiha ta z̄eđgana ta Lazglafta kata kata, ta piyai ta amu ta k̄ela skwa gad̄egh̄el ya ta malaghuta ta ḡelakwa gad̄egh̄el payaf Lazglafta nga mu; Ta k̄ela mndu ta tiva zađaku na yađi. Manda m̄enaghata Lazglafta kazlay v̄eliha nguđufa gha gita ka'a, ka halaway nda kagha ta gh̄eŋga ni mahtsiŋ dza'a v̄eli kaka, ko bađu sani fitik ya malaghu d̄inakwa maya ta v̄egha d̄a kaka ka'a. Ama hađu fitik dza'a sagha tsa fitik ya wa. Ha nga m̄etu ta gha kul mutsafta ka ta tiva mbakwa gha, kul mutsafta ka Kristi. Ka Lazglafta na: “Gita ka s̄enan̄ s̄ena kuni ta luwa ni, yagha kuni da t̄enganaf ta nguđufa ghuni.” (H̄ebreu 3:7-8). Mnduha kidaghi ta ruwuta ma vel ghunay ta sani fitik ya malaghu maya ta v̄egha nga z̄l̄egha Kristi, tsa fitik ya guli sagha'a ha ka sagha metakwa tan̄ wa. Ngagha'a mahtsiŋ zonga mađa wa.

Gol wuya skwi ma sani luwa ma m̄end̄era na Africa na na ta k̄elay h̄eŋ ta gudzeh hula k̄elaku nga ga mutatan̄. Ta maray tsa k̄elaku ya ma na fota na ta ḍemakwa muta. Ko d̄er fa ta gh̄eŋga

gha ta skwa wuyay gha tsi, dər fa ta ghəŋga gha ta sənəŋ tagha ta wuya skwi tsi, dər slayəŋga gha tsi tsaya ta maru kəlaku ma nguɟufa mndu tana foto na... ziana ka ta zləghaf ta Lazglafta nda hafu mbaɟaka ka nu ta ma tsahaya. Goga ma fitika basa ɟəŋgwa, ko ma dzəghay skwiha manda i dzəgha vəgha, pəɟu ko ghudzaku ta kaghuni, hegawa həga ta Lazglafta ya nda hafu ta fa ta vəghani nga kata kaghuni ka goɟa Lazglafta mənata. Ma laghumu da mənə mamu na zəɟakwa həga ɟa, a haɟu na zəɟakwa həga ɟa wu ka'a. Kabga ta mayay Lazglafta ta fa sələ mndu tuɟuka. (Ps. 37:23). Ta mayay Lazglafta ta vəza sələ mndu tuɟuka, ta nəghap-nəgha ɟina ka təvi ta kəsə tsi; ko dər ndzəghua ha tsi zləmbu'a kata-kata wa. Nda ta tiva safa fitik, ko nda ta tiva dəɟakwa ni, ko nda ma vəl kul nzaku imi'a dza'a sagha skwi dza'a fa sigit ta amu nga ngəla amu wa. Ama Lazglafta mnda tsa guma. Tsatsi turtuk ta laviŋ ta tuhmusagana ta sani ta ngəlanaf ta tsi ta sani. (Ps. 75:7-8). Mbana Lazglafta ka vəzana ta zlahu ta zona Israila ma ya goɟa ya: "Yagha lu da slafta da kaghuni ta mndu ta dabta ta zonga ni ko makwa ni nga ndapta ma vu, yagha lu slafta ta mndu ta mənə slayəŋ, ta rusa sləna tekotsa ha, ta kəsə sləna nda ghoni, ta mənə mazəməzəm; yagha lu slafta ta mndu ta dza'a da gol ta wuya skwi nda gol ta mənə skwi ta dza'a sagha ta kəma; yagha lu slafta ta gol ta dza'a da ɟawa skwi da gol ta ruwuta. Kabga ko dər wa ta maga tsa skwiha ya badzənaf-badza ta nguɟufa Lazglafta." (Deut. 18:10-12). "Dzibil dza'a mbidiŋta lu ta kəri ha, ta gol mənə slayəŋ, ta gol maskola, ta gol ta ɟəva dzata mndu, ta gol wuya skwi nda gol ta ɟəva tsakalawi." (Apoc. 22:15). "Yagha kuni da laghui nda da gol ta kəsə sləna nda wuya skwa taŋ, nda ya da gol ta mna slayəŋga taŋ. Ma zəbu kaghuni ta həŋ, kabga yagha kuni da raɟa ta vəgha ghuni da həŋ. I'i Məghama ghuni Lazglafta." (Lév. 19:31). "Ka kul nda kaghuni mantsa: lawa ɟawa skwi da gol ta sənə goɟa da gol nda ruwa, da gol ta mənə slayəŋ, ta slianaf ta fikwi nda həla hafu, wuya kakuni da zləgha wani: 'Laviŋ'a mənəndə mndu ta ɟawa skwi da Lazglafta ni tamə rəki? Dza'a laghula da ɟawa skwi da gol ruwuta nga gol ta ta hafu rəki? Nga goɟa zlahu nda ya nga sheda goɟa Lazglafta! Ka mənə'a lu mantsa, haɟu fitik dza'a tsaduta vəli da mnduha wa.' Ka haɟu həŋ ta mənəy manda ya ta kum tsa goɟaya wu katsi, haɟu fitik

dza'a mutsafta haherj ta tsuwaɗak wa." (Esaie 8:19-20).

Ma dzangay gha ta na zonga ɗelewer na, ta goɗa Lazglafta nda kagha ta mēna hiɗaku ngagha ka sagha ka da tuba ta kēma ni, ka zlanava ta ka ta nzakwa gha ghaliya. Ama sulkuma kēlaku ya ta nzamta ma nguɗufa gha ta bara kagha ka kēlay ta kēma ta dza'a da tuba; mbaɗa ka ndēgha nguɗufa gha nda zlerj. Kaka tama, waka i mnduha ɗa, i geraha ɗa, ghēnga haɗik dza'a mēnay ki'i zlēghafta Lazglafta nda nguɗuf? Waki'i dza'a magay zlanavari'i ta dza'a da vēla zavzavaha kavēgha-kavēgha nda ya da vēla sēkalu? Ka zlanava ta gha ta zēba gadēghel ya kul badzavata ma Yesu Kristi, ta zēɗakwa ni, ta rēfa ni nda gēlakwa ni, nda hafu ka lifiɗa ni, ka laghuwa gha da nēgha skwa ghēnga haɗik dza'a ka da zlanavata, dza'a ka da mbēɗana ta hul kabga nga velerj ta tivi ta Kristi nga lami da nguɗufa gha. Mantsa lagha i zlerj da mnduha nda zlēnga mētaku ka nighista ka vu'a halaway... Ka da laviŋta tsi ta pēligiŋta inda gol ha, ka dabga zlēnga mētaku, mbaɗa lu ka hamta hēj ma dangay ha ka kēɗu ta hafa tanj ta ghēnga haɗik. (Hébr. 2:14-15). Tsa sūlkum ta ghuna kagha ka kēlay ta sani fitik takēma ta dza'a mista Yesu yana, ta tēngay ta nguɗufa gha ha nga navakta ni bērdzēk manda hula kēlaku.

5. PAKAU'A MĒTAK – Sani nimtak ta za mndu kaka nda sida ni tsatsi. Sidi, husakwa mndu, nda mētsangosla na skwiha ta bam ta vēgha ma nguɗufa mndu; ma sani fitik, ta kēlay tsa dēmaku ha ya ta mndu da dza ta mndu ka da haɗik. Dza'a laviŋ-lava ka ta hēbana ta nguɗuf ka mētana ta ga ta sidagha, ama dza'a sagha sa sani fitik dza'a tuta tsi manda gondaray. Mal tēhay anji mantsa ka'a ka ɗawa ka da Yesu ka pēli gighista tsi ma mēndera tsa iriŋ badza ta nguɗuf ya. "Ndana tama ma basu kuni ta nguɗuf." (Gen. 45:5). "Zlana-zla ta ga sidi, vēziŋ-vēza ta mētsangosla, ma badzavaf nguɗufa gha, kabga maga skwi kul ɗinaku tsaha ya." (Ps. 37:8). "Ta dza mndu ka da haɗik na sidi, ta kēsaku ka hula na ngēla nguɗuf, ama wati ma mndu dza'a sladata ta kēma i iri nda dēraku?" (Prov. 27:4). "Ma ndzakwagha ma gi hoyi ka da ga sidi, kabga ma gol kul hiɗaku ta ndzakwa mētsangosla." (Eccl. 7:9). "Ama ndana tama, zlana vawa zla ta

i sidi nda magaku manda nga nimitak.” (Col. 3:8).

Nda ndegha mnduha ta laghui da leba nguɗuƴa taɲ ma sa ghuzu, ko ma dza'a da pelamta, “ama tsa ghuzi taɲ ya ndzandza manda ghona nahadik. Ghona madjoghoya ta dza mndu ka da haɗik ya.” (Deut. 32:33). Dza'a da pelamta sidi ka ndeɗa'a zedakwa ni ma nguɗuƴa ta ga demaku, ama ka Lazglafta nda amu, zidɗinwa zla ta pela skwi magaghuna lu ka'a. Ka Yesu mnata: Deva ta mayima gha manda verɗa vegha gha. Devawa mnduha ya demovu kuni nda tsi. Mena ma mena Lazglafta kazlay dza'a pela ma pela ta demaku ha mu ka'a, ka ta pelay amu guli ta nga gol ha ta magamata. Mndu ya nguɗuƴ dagala da tsi ta zeba zlerɗawi inda fitik na zedegana'a ta Lazglafta wa. Ghoɗaka ndanu ha manda tsaya ta ga gagha ta lemu dagala, ya dza'a mbazinta us dagala ta haɗik nda ya ma nguɗuƴa mndu. Kabga tsa dza'a kel Lazglafta ka fam ta zedaku ya kahothota ma nguɗuƴa mu, ka ta kumay mu ta zedaku ya dza'a nzedava ta.

6. NAHADIK – Nahadik ta nanaf ta Eve ma kaogala Eden. Badziɲ-badza ta zedakwa nzaku ma dzera ta gheri nda Lazglafta. Halaway, duhol ya ghaziliɲ Lazglafta, ta ghavafta deraku nda iri ta vata i Adam nda Eve manda neghana tani ta fa ta heri nga za megham ta ghenga haɗik; ta neghu tsi guli dza'a nzaku ma zedaku kahothota heri nda Lazglafta, mantsa kelaghu-kela heri ta vela Lucifer. Kabga iri kel Halaway ka badziɲ ta heri, yo ka mutsafta tsi ta badziɲta ta dzera ta nzakwa taɲ nda Lazglafta. Va tsa ira halaway ya guli nda ghudzakwa ni tani ta nzamta ma nguɗuƴa sanilaha har gita guli, ta kel heri ka iri nda ya ta neghu heri ma zedaku. (Cant. des Cant. 8:6). Ta fay ta ghoɗaka ndanuha da nguɗuƴ har nga badziɲta ta zedaku da sani laha; laviɲ-lava ta kela mndu da dzata mndu. Tsaya ta magaku ma sani fitik ma taba i za'al nda marakw ma tiva nzakwa taɲ ma hega taɲ. Ira ta kelak ta ghuya dangwa nda husaku ta teva tsakala mataba luwa nda luwa nda ya teva skwiha kavogha-kavogha ma nzakwa mnduha ta ghenga haɗik. Ko der gol kesa slena Lazglafta, gol waza goda manda i pasteur nda katesiste tani, deɗa heri ka deɗam ta da tsa slena ya wa, mantsa dasuwa ka heri kabga ka mutsafta heri ta hiɗaku ya dza'a kol slena

Lazglafta da kaɓalavafta nda sulkuma ira halaway. Ka waya ka'a dza'a laghula Lazglafta da malaghuta ta kesa slena nda sani mndu ya dza'a malaghuta midela ta ranga haherj.

7. GƏRNDAY – Skwa zay gernday na haɗik ya, mantsa ta maray ta mahahaw, ta maray guli ta “ɗəva cedi ta nzakway ka slerenga inda ghuya ɗangwa.” (1 Tim. 6:10). Ma luwa ta hægəlu ka Kongo, mamu gernday ta za dərmeƙa ta fisiguil har ka kumay ni ta dza'a tuta ka mətuta. Mndu kaka nda rarawakwa ira ni na laviŋ'a ta kəlagapta skwi ma dzəva ni nga kata gol ka pəɗu nda gol ma ghuya ɗangwa wa; ama ta pahay nda inda hiɗakwa ni ta tivi nga təɗak ta da dzəva nda nzakwani ta tivi ɗina nda nzakwani ta tivi kul ɗinaku ta inda gadəghəla na ghəŋga haɗik na. Nda səna lu kazlay dza zusa hufaku nda mbəzlar ta məndəra tsaya ma gadəghəl ka'a. Ka Yesu ka ghəŋga ni mənata: “Ma tsəkana kuni ta gadəghəlha ghuni hadna ta ghəŋga hadik, ma vəl ya dza'a laviŋta i hufaku nda mbəlar ta badziŋta; ama tsəkawa gadəghəla ghuni ta luwa, ma vəl ya dza'a kol hufaku nda mbəzlar da bəhiŋta, ma vəl ya dza'a kol ghali da nəghinŋa.” “Kabga ma vəl ka ga nzewdagha, hada nguɗufa gha guli.” (Matth. 6:19-22). Ruwu-ruwa i Acan nda mnduhani demdem kabga ɗuvu-ɗuva hən ta dzindar, nda cedi, ta palaha ta wuɗaku manda dasu, ta lugutha ɗina-ɗina. (Jos. 7). Judas Iscariot, si duhola Yesu dzuvu-dza ta vəgha ni kabga niŋ-na ɗəva cedi ka mnda wula danga Məghama Yesu. Cedi ko dzindar a na skwi nd badza wa, ama ɗəva tsa skwiha ya ta ɗifaghuta ma nguɗufa mndu na dəmaku. Ndəgha ta miyaha nda zugonaha tani, kavəgha-kavəgha, ma məndəra mndu kavəgha-kavəgha, badziŋ-badza hən ta hafa tarj nda nga mnduha tarj tani nda ghoɗaka ndanu, ma vəl kuma cedi dagala gi hada hada, mbaɗa hən ka laghui da vəza ceca, da fa ngaba nda cedi dagala, da za ghuwa nda pəlis ko nda kri. Baɗu sani, ta kəlay na ɗəva gi mutsafta cedi nga nafaku hada-hada ta mndu da dzata mndu ka da haɗik ko da dzuvu ta vəghani. Ta gwa vəgha i ɗəva nafaku nda ɗəva za məgham ko ɗəva mara mndu ma təhay kazlay nda mbəra yu ka'a. Ko dər mbəraku nda ta tiva politik nga za məgham ta ghəŋga sani laha tsi, ko dər mbəra ku ta tiva cedi nga hurɓa gol ka pəɗu tsi, ko dər mbraku ta tiva dina, nga malghuta gugudaku ta ghəŋga maya Eglise, ka zlanava ta

maya mndu kabga nga Lazglafta'a tsi. Manda tsa tama, ta tsay iringga tsa mnduha ya ta guma ta ghønga gol zlēghay nda nguđuf, ta tuka Krista tar, kul lami da taba ko wani mēndørga magaku sani Eglizøha. (Marc 9:38). Ka Yesu mēnata: 'Dasuwa ka kuni nda mbuli; kabga nzewda ni a kwenkwew ta fa ta mndu wa, ko dør nzafta nzewdi tsi. (Luc 12:15). Wuna gođa ta ghønga sani mndu gadøghøl kul hiđaku: "Mbađa vuaha sani mndu ka gadøghøl ka yafta ka magagagha ta zimi dagala. Ka'a nzata ka ndanay ma ghønga-ni mantsa, wa ki'i dza'a magay? Wuna hađu vøli nga pøgha nimaya si ta vuah wu. Wuya ki'i dza'a magay ka'a ta ghønga ni: Dza'a dzaβidinjta guvurha điyu nga ba sani laha ka mali, ka vusam tiyu ta inda skwi ta vuaha đa nda inda nzewda đa ma hør; ki'i dza'a zlay nda vøgha đa tama: "Vøgha đa, wuna nda døra skwa gha, har dza'a slaf- sla ka køladaghapta ma vakuha dagala; ndana tama mbi'a ta vøgha gha, sa, za, røfa ta røfu inda fitik. Ama ka Lazglafta nda tsi: Mndu kul hiđaku, ta na riviđik gitana ma dza'a kølaghu køla lu ta hafagha, inda na skwi mayana ka na tama, ngawa dza'a nzakwa hør? Mantsa ka gra-gra dza'a nzakwa tsi nda mndu ta tsøka nzewdi ka nga ghønga ni, ama hađu nafakwa dør kia ta tøva Lazglafta wa." (Luc 12:17-21). "Nu dza'a nafanaf ta mndu dør vølanha lu ta skwa na ghønga hađik na demdem ka si dza'a zođu-zođa hafani na?" (Marc 8:36). Ka Yesu nda hør: Ma laghu kuni da ndana hafa ghuni nda skwi dza'a kuni da zay... malaghu-mala hafu ka skwi zay... Kabga inda tsahaya na gol kul hađu dina tar ta pahay. Nda søna daghuni ta luwa kazlay ta kumay kuni ka'a. Pahawa -paha tar-tar karaku ta luwa Møghama Lazglafta, ta hula tsa dza'a vøla ghuna vøla lu ta inda tsa skwiha ya taghønga ni... Kabga ma vøl hada nguđufa nzewda ghuni hada nguđufa ghuni dza'a zlay guli. (Luc 12:22,23,31,34).

8. HALAWAY – Halaway ta nzakway ka datar ma gol bukoa, ma inda tsakalawi, tsaya mndu hadna ta køla mndu da ga inda dømakuha. Tsatsi ta marafta inda na nguđuf na. Ka Yesu mēnata: "Nzanza daghuni ka halaway kabga tsaya køl kuni ka kuma køsa sløna ya ta đøvu tsa daghuniya. Daga ma zløraf ta hađik ta nza ta tsatsi ka mnda pøsla mndu, mantsa guli va'a ta nzaku ma vøl ya ta mønu lu ta gongga gođa wa, kabga hađu kahothota ma

tsatsi wa. Ma brəfay ni ta tsa tsakala wa niya, vərđa skwi ma nguđufa ni ta mēnu tsi nda tsaya; kabga tsatsi mnda tsakala wi, tsatsi guli na dani ma tsakala wi. Ta tsakalay lu ta wi ma gođa ta mēnu lu, ma skwi ta vindu lu, ko ma skwi ta magu lu. Mndu ya ta fa vėghani manda ya i ka'a na mnda tsakalawi tsaya, kabga ta fa ghənga nga Lazglafta ya kul hađu ta tsakalawi. Hađu mnda zlēghay nda nguđuf ta tsakala wi wa. – “Ka kawadaga ŋni nda Kristi ka mu ta mēnay, đuwu guli ta mbađu ta mbađa mu mu ma grusi, ta tsakalawi mu nda tsa, hađu mutakəsəgəl ta sləna nda kahothota wa.” (1 Jean 1:6). “Dza'a mbidiŋ-mba lu dzibil ta i kəriha, i gol ghuaghuaku, gol kusu sli'iŋ, gol pəsla mndu, gol wuya skwi, nda inda gol ta đəvay ko ta kəsə sləna nda tsakala wi.” (Apoc. 22:15). “Mataba skwiha ndəfaŋ ta husaŋ ta Lazglafta na mamu mnda mbənafta ta gođa si tuđuka kotsabay nda mndu ta tsakalawi...” (Proverbes 6:16-19).

9. TEKOTSA – Ta maray tekotsa ta đifil ma ghənga inda mndu. Ma na foto wuna tsi-na nda nəgha kuni nuna đik ka nğera, badzu -badza, tuhmusiŋ-tuhmusa na dəmaku ta magətsi nda kumay inda fitik har ka diŋta ka hani. Nda ghulpa ma dəmaku nda ghada zi'a tani đəkđək mantsa ndana tama laviŋ'a ta nəghanata inda skwi kuyi tsi tuđuka wa. Ləbtekwa tsa mēndərga badza ta nguđuf mantsaya bađu ma sani, ama bađu ma sani ta tsəmay lu ta səgama ta kəma ni. Ma vəl ma nga təhay ni ta đasu nda mndu yana ka'a ta ga sidi, ma vəl ma nga gay ni ta sidi magana mndu ta skwi kul đinaku ya, tsatsi katək gi ta tsavam ta təha đasu. “Ama ka gođa Sulkuma Lazglafta mənata, ma kəđavak ta fitik dza'a zlay, dagala sani laha dza'a zlanava ta zlēghay nda nguđufa taŋ, ka sliia taŋ mista ghođaka sulkumha ta gata ndaya mista dokaha halaway, kabga sagha gol tagha ghođaka gođa da batagha ta həŋ, tsa gol tagha gođa halaway yana skwi ta sabi ma nguđufa taŋ ta kəlu həŋ ta kəma taŋ...” (1 Tim. 4:1-2). Nguđuha nda mbaza da ghođaka ndanuha. (Hébr. 10:22). Nda fəsa tsaya ghunislak nda kfur nda da nda vu.

10. IRA LAZGLAFTA – Ta nəghay Lazglafta nda ira ni ta inda skwi ta magaku ma nguđufa mndu. Hađu skwi dza'a da zəgadanaghu ta tsa ngani iri ta zlēghaku manda vu ya wu. Mantsa

ta nēghay ta inda ndanuha nda d̄ifa, nda inda skwiha ta ndanu nguḍuf ta magay. Ma na foto na guli na, ta maray iri ta skwi ta kumu kēma na mndu mēnay.

11. YAYA ZONA ZLƏGHAKWA VUHA KI'A-KI'A YA – Yaya zona zlēghakwa vu ha ki'a-ki'a ta wanaf ta nguḍuf yana, ta maray hēj ta d̄əva mnda Lazglafta ta wanaf ta nguḍufa mndu ta maga dēmaku. Nda sēna mu kahothota ndeḍa'a husaṅta dēmaku ta Lazglafta wa, ama guli ndeḍa'a d̄əvay ni ta amu wa, mantsa va'a ta mtuta mnda dēmaku wa, ama ta kumay ta sagha ni da pēliṅta dēmakwa ni ka nzata tsi nda hafu. Sa kabga nga kata goḷ dēmaku na Yesu. (Luc. 15:10). Ndeḍa'a gēlakwa rēfu ta luwa kabga sagha mnda dēmaku turtuk da pēliṅta dēmakwa ni wa. Ta mēnay nana zona zlēghakwa vu na guli ta goḍa taghēnga usa Yesu Kristi, "Tuwaka Lazglafta ya ta kēlaghuta inda dēmakwa ghēnga haḍik." (Jean 1:29).

12. DUHOLA LAZGLAFTA – Ta maray Duhola Lazglafta hadna ta Goḍa Lazglafta. Ta kumay Lazglafta ta goḍəgana ta mndu ko marakw ya ta hēfaku mista ndegakwa dēmaku. Kabga ka vėragaghata hikila ni ya dza'a kēl tsuwaḍaka nda d̄əva mnda Lazglafta ka mutsaf ta tiva lami da nguḍufa tanj.

13. GHƏRBU'U – Ndzandza ghərbu'u ma vėla zarak ya ta mara Sulkum nda dēga, Sulkuma kahothota, ya ta laviṅta kēla ta wa dēmaku, ta wa tuḍuka nda guma. Hadna, ta slərpa nguḍufa mndu nzata Sulkum. Laviṅ'a ta nzata ma vėl ta gē dēmaku ta mēghama ni wa.

Ka ta gray na foto nguḍuf na ta vėgha nda vėl ma vėrḍa nga kagha ma nguḍuf katsi, Waha ta wahu ka hēga ka ta Lazglafta da kata kagha. Ta hula tsa ka gunanaṅta ka ta nguḍufa gha, ka lama tsuwaḍaka Goḍa ni dida. "Zlėraf-zlėra ta Mēghama Yesu mantsa dza'a mbaku ka." Dza'a magay Lazglafta mandaya mēna tsi, dza'a mbēḍap-mbēḍa ta nguḍufa gha ha nga vėlagha tani ta ya ka lifiḍ, ya ta kēsu Sulkum ka lifiḍ ta slēna mida. Dza'a maraghan-mara mahisa foto ta tēva inda tsa skwiha ya.



2. NGUĐUFA MNDA DƏMAKU TA ZEBƏ TƏVƏ MBAKU

MAHISA FOTA NGUDUF

Ta maray na foto na ta nguɗufa mndu ta kuma Plinta dɛmakwa ni nga dza'a da paha Lazglafta. Nda nɛgha kuni ta duhola Lazglafta ta ngana ta kafay, skwi ya ta mara Goɗa Lazglafta ya ta ndzakway nda mbɛra guli nda hafu mida, mal tsatsi zatani ka kafay nda za slɛrpani his his, laviɗlava ta zlagadamta da mndu har nga dɛganap tani ta hafu nda sulkum, ta ɗudzi nda mala, tsatsi ta tsa guma taghɛnga skwi ɗɛvarɗ nguɗuf nda skwi ndanarɗ nguɗuf. (Hɛbreux 4:12). Nda sɛna mu kazlay dza'a mɛtaku mndu turtuk sɛla ka'a, ta hula tsa dza'a saghasa tsa guma... Mantsa ta mɛnay Goɗa Lazglafta nga mndu kazlay nisila ga dɛmaku na, tsaya ta ndzakway ka mɛtaku. Inda gol dɛmaku nda gol kul sɛna goɗa Lazglafta dza'a vɛzagha vɛza lu ta hɛɗ ta dɛrfa vu nda zlhɛhakwa ni tani.

Ngana nga duhola Lazglafta ta ghudzifa ghɛnga mndu ma sani dzɛva ni. Ta mɛnay tsaya nga gol dɛmaku kazlay dza'a ruwu-ruwa mu demdem ka'a. Nana sl'u'uvɛgha kaka nda ɗɛvay na, ta hɛbɛmu ta lugut ngani na, ta zɛmu ta skwa zay ngani, ta mayɛmu ɗina, ta mbɛmu ma ɗangwa, kabga nga vɛlarɗ ta skwi ta ɗɛvɛtsi na, dza'a mɛtu-mɛta nga ruwutani, nga zuta mazɛrɗaway nda tsuɗayha, ama hafuha mu nda sulkumha mu ya kul mɛtavata ɗɛkɗɛk ya, dza'a zlagap-zlaga hɛɗ baɗu sani fitik ta kɛma vɛla tsa guma Lazglafta.

Ta nɛghay mu hadɛna ta mnda dɛmaku ta zlɛra sɛna Goɗa Lazglafta, ta kumay guli ta gunanarɗ ta nguɗufa ni ta ɗɛva mnda Lazglafta. Sulkum nda dɛga ta zlɛra wuɗaku ma tsa nguɗuf si ta nguruta da dɛmaku ya kay. Lamla tsuwadaka Lazglafta da hɛga ni, mbigiɗ-mba ta inda gruruslu. Nda nɛgha kuni ta tsuɗayha ta mara kavɛgha-kavɛgha dɛmakuha ma na nguɗufna ta hoyɗ hɛɗ. Kabga tsa kaghuni gol dzanga nana ɗɛlewer na, zlanarɗwa tivi ta Yesu, ta ndzakway ka tsuwadaka ghɛnga haɗik, ka lama tsi da nguɗufa ghuni, ka da zlɛra nguɗufa ghuni ta dɛga ta vɛgha nda grusl gwatani nda slɛna ni, mandaya ta marɛ nana foto na ngamu. Ka Yesu mɛnatana: "I'i na tsuwadaka ghɛnga Haɗik, mndu ya ta dza'a mista ɗana haɗu dza'a mbaɗanta

mbaḍa ma gruslwa, ama dza'a mutsay ta tsuwaḍa hafu." (Jean 8:12). Haḍu fitik dza'a laviṅta ka nda hiḍakwagha ta kələḡiṅta grum ma nguḍufagha wa, ko dər nda ḍifilagha, ko dər nda san laha ma mndu laviṅ'a ka wa. Təvi ya kul bələku, nda ya tuḍuka guli, kahothota kəḍavakta skwi nga magay kada ghezligiṅta mndu ta grusl ma nguḍufani, taghəṅga vəla tani ta təvi nga tsuwaḍak ka lama tsi da nguḍufani, kabga grum ndza-ndza ka demakuha mu. Anḡi ta vəlay i tili nda tekotsa ha ta tsuwaḍak ki'a ngamu ma gruma riviḍik, ama ka ta safsa fitik, nda grusl tani nda inda ta zona skwiha ta vəla tsuwaḍak ki'a ya dza'a zoḍu-zoḍa həḡ. Ndza-ndza Yesu ka "Fitika" tuḍuka. Manda lama Yesu Həga Lazglafta ma Jerusalem, mbaḍa ka mbigiṅta inda gol ta dzawa i slaha, i tuwaha nda i kukuha, mbaḍa ka zləmbidiṅta ta tabla gol ta mbəḍa cedi, ka'a ta ghəṅga ni: "Dza'a həgay lu ta həga ḍa ka həga nga ndəba dzəvu, ama kaghuni nanap-na kuni ka vəla dzərka gol ghali." (Matth. 21:13).

Fafa skwi ta nguḍufa gha nga ndzakway ka həga Lazglafta. Ta ḍəvay ta ndzamta mida, ta mayafṅa, ta ndəghanafṅa nda tsuwaḍak, nda ḍəva mndani nda rəfani. Sa'a Yesu kwəṅ-kwəṅ kabga nga plama ta demaku ha muwa, ama sasa guli da zluagamapta ma ga vu'a da halaway ta fafta ta mbərakwa ni ta ghəṅga amu. "Ka zluagap-zlua Zonga Lazglafta ta amu ya tama, dza'a sabsa mu kahothota ma ga vu'a nga ndzakwa mu guzlindiliṅ." (Jean 8:36).

MAHƏKƏNA FOTA NGUḌUFA MNDU

Ta maray na fotona ta nguḍufa mndu si ma demaku ta tubata ka Pliṅta demakwa ni kahothota. Ndahana, ta ndanap-ndana ka ndəgha ta demakuha ya ta badzuta ka ghoḍak-ghoḍak nda ya ta bluta kata-kata si ta magə tsi, ka nəghadapta tsi kahothota sasa Yesu da metuta ta wudza zləṅgay kabga tsa demakuha niya. Manda nəghaṅ tani ta wudza zləṅgay maranaṅ Duhola kəla Goḍa Lazglafta, mbaḍa nguḍufani kəḍiṅta badzavafṅa, mbaḍa ka tuba ta tuba ka pliṅta tsa ndəgha ta demakuha niya da Lazglaftani, haḍu nda rəfu ma nguḍufani wa. Ama manda dukwaftani ta gəlakwa Dəva mnda Lazglafta ya maraṅtsi nda



3. NGUDUFA MNDU TA KUMA TUBATA

ma zonga ni Yesu Kristi, mbaɗa tsa ɗɛva mnda Lazglafta ya ka lami da nguɗuɗa ni ndana tama mbaɗa ka zlera sɛnarj ta kazlay Yesu Kristi, zonga Lazglafta, sasa kabga nga kelaghuta ta inda demaku hani, mantsa zleghaf-zlera ta metuta ta wudza zlongay ya nda ksi'a ma vela ni.

Slɛvap-slɛva lu ta Yesu, wanam-wa lu ta zewa-zewa teki ma ghɛj, guli zlaranap-zlara lu ta i dzɛvu hani nda sɛla hani nda pussa, metu-mɛta ta wudza zlongay kabga demakuha mu, inda tsa skwihaya ndɛɗa'a takɛsarj ta tsi ta nguɗuɗa mnda tuba ndaya ta haani taniwa. Ka gɛɗa gɛɗa tsi ta dzanga Goɗa Lazglafta dza'a nɛghay ta vɛghani manda skwi ma dalagar guli dza'a laviɗ -lava nɛghadapta ka kinawu si di'ingaghu ta tsi nda Lazglafta, ka kinawu kolaghu ta tsi ta tuka zlahazlah Lazglafta ma fitika ndzakwa ni ma demaku. Nɛɗa'a dza'a kɛsarjta tsi ta nguɗuɗa ni wa ha nga lagha ni tubata ta kɛma Lazglaftani nda ima taw wur ka us ma irani, mantsa tama dza'a gavagagha-gava Yesu tava tani. Manda zleraftani ta sɛnarjta kazlay Usa Yesu Kristi, Zonga Lazglafta ta ghuɗimista inda demaku ka'a dza'a ndɛghanaf -ndɛgha ɗɛva mnda Lazglafta nda zɛɗakuha ni tani ta nguɗuɗa tsa mnduya. (1 Jean 1:7). Ndusa Lazglafta nda gol gurɗavaf nguɗuɗa tanj, ta katay ta gol ta hɛrfaku-hɛrfaku ma sulkum. (Ps. 34:19). Ma sani velna wuya ka Goɗa Lazglafta mɛnata: "Ta mɛndɛrga mndɛha mandaya ta fi i tiradza: ta mndu ta ghuya ndangwa, nda hɛrfa ma sulkum, ta mndu ta zlonga Goɗa ɗa." (Esaie 66:2). Wuya ka Sulkum nda dɛga ta vɛnista ɗasuwa ta ya goɗaha Yesu ya: "Zonga ɗa (Makwa ɗa) la ma zɛɗaku; plighis-pli ta inda demaku ha gha." Guli tsa gɛɗagɛla tsi ta nɛgha wudza zlongay, ka nɛgharjta tsi ta pɛgha ta Usa Yesu, ka ndanarjta tsi kazlay pɛghu kabga tsi turtukani tsa us ya ka'a, dza'a tɛhay ta arawutsaka ka'a nda ndɛgakwa demakuha ni, ka Yesu ka ghɛnga ni tsa su'afɛta ghuya ɗangwa mu nda ngɛɗa ta vɛgha mu. Dza'a ndanay kahothota kazlay kabga demakwa mu balana talu, kabga ghodzaka ta slɛna mu hurbutsanap talu ka'a, guli kabga tsa faɛta Lazglafta ta inda demakwa mu demdem ta ghɛnga ni. (Esaie 53).

Ndana tama ndɛghanaf-ndɛgha Sulkum nda dɛga ta nguɗuɗa ni

si ka ngëra nda ndëgha da grusi ghaliya ya kay; ta ghubay Sulkum, guli nanapna ka nguslinj manda slëvdzi nda ma Usa Yesu. (Esaie 1:18). "Ta maray Sulkum ka ghënga ni ma ndana mu ka kahothota nda na mu ka zona Lazglafta." (Rom. 8:16). Nda sëna tuçuka ndana tama kazlay "mndu ya tazlëghafta ta Mëghama Yesu haçu fitik dza'a mëtuta tsi wa, ama mutsaf-mutsa ta hafu nga çëkçëk." Kabga ma Yesu nda ghuba demakwa mu ma Usa ni, pëla-pëla ta demakwa mu ma gelakwa këçavakta zëçakwani. (Eph. 1:7). Zlanaj-zla na suna ghënga haçik ma slu'a vëgha mu ta vëli ta kuma ndzaku ka nga Lazglafta ka kësä slëna ni, "Tsa-tsi ya ta kumafta amu tan-tan." Ma nga çëvay ni ta ghënga haçik nda skwiha mida kay, taghënga Lazglafta ni nda skwiha ta kum Lazglafta ta çëvëgëla tsi.

Ma na Foto na, inda tsuçayha ta mara demakuha kavëgha-kavëgha saghusa hënj ndana tama dzibil ka zläna ta nguçufa na mnduna; ama Satan na kuma'a tsatsi ta zlanava ta hëgani si ghaliya wa, kabga tsa kaka ka'a ta neghapta nda ga mahulhul, kawaya ka skwi ta dza'a vëradam-vëri'i guli ka'a. Kabga tsaya kël Mëghama Yesu Kristi ka mënay ngamu kazlay payavawa paya çëbawa dzëvu inda fitik kada lavinjta kuni ta nganjta ma lëma ghuni nda halaway ya dza'a kël tsi ka zlaghunavata ka laghua ni.

MAFUADA FOTA NGUÇUFA MNDU

Ta Maray na foto na ta mnda Kristi ta mutsaf ta zëçaku kahothota, nda pëla demakwa ni kabga dzadza Yesu ta vëgha ni kabga ni, Yesu turtukani mnda mba tsatsi. Wudza zlëngay kwëj-kwëj skwa zläzlävay tsatsi, ta wudza zlëngay Yesu zlëngaf talu ta ghënga haçik demdem ta nëghë tsatsi mandaya ta nëghë mndëha demdem ta tsatsi guli. (Galates 6:14).

Mëtu-mëta Yesu ta wudza zlëngay ka mbël ka nzakwa mu demdem manda lama mu ta hëga, manda gol nda mëta ma vëla maga demaku; ka nza ta mu nda hafu kabga nga magaya ta nzakway ka gonga. (1 Pierre 2:24), nzanza tsatsi tama ka mnda Kristi zlëngafu ma skwa ghënga haçik. Ta mënay na

Zlɔngaf-zlɔnga lu ka wadaga nda Kristi. (Gal. 2:20). "Mɛtu -mɛta ma dɛmaku ama ta hafu ka nga Lazglafta; ma Mɛghama mu Yesu Kristi." (Rom. 6:11).

Manda ya ta nɛghidɔghata, kuma ghuba ghɛngadɔ ta ghɛnga sani skwiha'a ta kumiwu ba ta ghɛnga wudza zlɔngay Mɛghama mu Yesu Kristi. (Gal. 6:14).



4. ZLƏNGAF-ZLƏNGA LU KA WADAGA NDA KRISTI

Galates 5:16 ngamu kazlay mbaɗawa mbaɗa ta mbaɗa manda ya ta kumə sulkum, yagha kuni guli da magəgəl ta skwi ta rarawaku slu'a vəgha ghuni tida ka'a. Ka Galates 5:25 guli: Ka ta nzaku ma sulkum mu ya, mbaɗa ma mbaɗa mandaya ta kum sulkum.

Ma na foto na ta nəghay mu ta ya skwi sundula si həbaf lu ta Yesu tida manda suɗinta ta lugut ha tida ya kay. Lavin-lava mu ta nəgha krupiha si ta sləvu lu ta Yesu nda tsi ya kay, kabga ghuya ɗangwa ta vəla ma ta zəɗaku ta amu ndana zləmbaf-zləmba ta ghənga ni ma tsa fitik ya. Dulap-dula lu kabga dəmakwa mu. Ghuɓasap-ghuɓasa I Herode nda mndəhani, ha ka suɗanava ta həŋ ta katseketsa manda kəɗa ta taŋ ta sləvapta, manda suɗanamta taŋ ta zəwzewa teki ma ghəŋ ma vəl sima nga fanamta taŋ ta matewelwela dziŋdar. Mbaɗa həŋ ka fanamta dzəva zəghui ta wudzu nga dabəga saraka məgham, mbaɗa həŋ tama ka tsəlbata ta kəma ni nga ghuɓasay ka həŋ nda tsi: "Zugutsa ngagha məghama gol Juifha." Mbaɗa həŋ tama ka tafa sərdək tida, mbaɗa həŋ ka zlu'aghu ta tsa wudzu sima dzəvani ya, ka dzay ta ghəŋ. Ta hula ghuɓasap ta taŋ mantsa, mbaɗa həŋ ka kəlagha ta zləngafata ta wudza zləngay.

Nda ndəgha gol ta həgəlu ka gol Kristi ta həgu kwəŋ-kwəŋ, kabga ta ndəba dzəvu həŋ ma Eglise, ta kəlay həŋ ta komiunion, ta fay həŋ ta laha ɗina, ama tahula tsa mbaɗa həŋ ka dza'a dzata mnda mba həŋ ma sləna sidi-sidi ta magə həŋ. "Gol təhay məghamaɗa məghamaɗa'a dza lami demadema ta luwa məghamaɗa wa; ama mndu turtuk ya ta mąga skwi ta ɗəvu ɗaɗa ya ta ndzaku ta luwa." (Matt. 7:21-27).

Ma va na foto na, dza'a nəghay mu ta ceda Judas, ya ta wula ta məghama Yesu ka skwapta sulay həkən mbəsak, kabga təɗagha təɗa ɗəva cedi ta nguɗufa ni manda badziŋta ta sulkuma ni. I patrila nda ziɗa ...si kesa sləna I sodzaha nda tsi ma kəsay taŋ ta Yesu gariviɗik. Si ta kəsay həŋ ta sləna nda anini nga nəgha mndu ta zuta ta luguta Yesu kul haɗu vəl ɗahay ya; mandaya mənə gol kəlak ta lu'a Lazglafta: "Mbaɗa həŋ ka daganapta lugutha ni, lagha taŋ ka maga tsetsa nga nəgha mndu

ta zuta ta tsa dzampa ni ya." Manda hēlaghu ta tarj ta inda skwa Yesu, lagha ka mēnay va'a ŋni ta zay na mndu na ta mēgham ta ghēnga ŋni wu ka'a.

Ta dēvay inda mndu ta mutsaf ta tefa wa Lazglafta, ta imi, ta fitik, ama va'a herj ta fa ta ghēnga tarj nga sēna ya ta mēnē mēghama Lazglafta wa. Nda ndēgha mndēha ta zlēra mēnay kazlay mamu Lazglafta ka'a kwenj kwenj baḏu badzaku ko ka baḏu dāngwa'a tsi.

Zlēranap-zlēra sojaha ta dzidzala ni nda zlērdza tarj ha ka sabi imi nda us ma tsa vēli ya. Guli makēḏ na vazak ka fa laha, kolaghu kola Pierre ka sēnanj ta Yesu su hēkēn ta sani zongga makwa ta kēsa slēna ma tsa vēli ya. Ama, ta hula tsa, pēla pēla ta dēmakwa ni ma hērfa tani ta taw nda ima us. Tsu'af-tsu'a kuni ta Yesu ma ndaya ma kēsa slēna ghuni re? A ri ta kēsay'a hula ta kaghuni ta kēma mndēha na? Kabga tsa ka Yesua na: "ko dērwa ta tsu'afta I ta kēma mndēha, dza'a zlēghay I ta tsatsi guli ta kēma daḏa ta luwa; ama mndu ta kolaghu ta i ta kēma mnduha, dza'a zlanava zli'i ta tsu'ay ta kēma daḏa ta luwa." (Matt. 10:32-33).

Ka Yesu na: Mndu ya kul dēva kēla wudza zlēngay ni nga dza'a mista ḏa na, ngadā tsa mndēya wa. (Matt. 10:38). Rēfu dagala da gol ta slada ta kutumba dagala ya ta nzakway ka Yesu Kristi.

Tsatsi na kutumba kata vēgha
Fafa Lazglafta nga kata nguḏufa ḏa nda hērfa,
Manda daḏala tuwak kaka kul ta mayay,
Ma fitika bērzlakwa imi mbaḏa ka fata.
Tsatsi kutumba ḏa, tsatsi madzēḃara lagoa ḏa,
Tsatsi vēla ghuruma ḏifa ḏa
Vēla pēgha nguḏufa ḏa ma sliḏagha ḃadzaku.
Tsa mndu ya nā Yesu ya, mnda mba Mndu.

MAHUTAFI FOTO NGUḐUFA MNDU

Wuna nguḏufa mnda dēmaku ka tsuwaḏak nda ghūḃa, mbanaf



5. MAHUTAFA FOTO NGUDUFA MNDU

gɛlakwa zɛɖaku nda gɛlakwa tawa hɛɖahɛɖa Lazglafta. Navap na na nguɖuf na kahothota ka hɛga Lazglafta, ka vɛla nzakwa Lazglafta, Dada, nda Zongani, nda Sulkum nda dɛga, manda ya famaf mɛgham Yesu Kristi ta ghɛj: “Ka ta ɖɛvay mndu ti’i katsi, ka ngana nga tsi ta Goɖa ɖa, mantsa dza’a ɖɛvay daɖa; dza sagha sa ŋni datsi dza’a mayaf maya ŋni ta hɛga ŋni ga taŋ.” (Jean 14:23). Nda ma Yesu Kristi na, ta ngɛlay Lazglafta ta mndo ta tɛfay ta wi, ta gɛlay ta mndo.

Nuna na nguɖuf na nda na tama ka hɛga Lazglafta. Ghɛzlin-ghɛzla lu ta inda dɛmaku mida. Ma vɛl si ta nɛghɛmu tinda tsuɖay ha ya ta mara dɛmaku ha kavɛgha kavɛgha ndana tama ta nɛghay mu ta Sulkum nda dɛga, Sulkuma kahothota. Manda nzatani ka hɛga slu’uvɛgha, navap-na na nguɖuf na ka vɛɖa fu nda ya da yakua Sulkum manda: ɖɛva mndu, rɛfu zɛɖaku, lɛɖtekwaku, sɛna goɖa, zɛɖakwa ghɛj; fa ta ghɛj, su’ay, nzaku ma tɛfa ta wi, lɛɖana ta nguɖuf nda skwiha kavɛgha-kavɛgha ya ta zɛɖɛ gana ta Lazglafta nda mndɛha tani. Tsati na vɛɖa zlɛgema fu ya ta nzakway ka Mɛgham Yesu Kristi, fu ya nda ya kata-kata. Skwi ta magay kɛl tsi ka nzakway ka fu nda ya dagala na, vɛl nzakwa ni ma Yesu ka wadaga nda Yesu, nda zlahi ni ta nzamta mida. (Jean 15:1-10). Kabga si nda ndɛgha da Sulkum ya kay, guli mutsaf-mutsa ta batisma Sukum nda dɛga, ndana tama mutsaf-mutsa ta mbɛrakwa lɛmu nda suna slu’uvɛgha; zlɛngaf-zlɛnga ta tsa hala ta vɛghani si ghaliya ya. Nɛghanta, sɛnanta, nda kɛsanta kwɛj-kwɛj’a nanzakwa tsatsi nda nana wa, ama ma zlɛghay nda nguɖuf ma Yesu Kristi, kabga zlɛghay nda nguɖuf dza’a vɛlama ta mbɛraku nga lɛmu nda ghɛnga haɖik. Nda sɛna ta skwi ta kɛzlɛ tsi nda lɛɖtekwaku ta ghɛj, ta kɛzlɛ nda rɛfu ta fitika vragata Mɛghama mu Yesu Kristi. Ta nzaku ma rɛfu nda refu ma ɖɛva mnda Lazglafta ya ta nzaku nga ɖɛkɖɛk.

“Rɛfu da gol nda nguɖuf nda ghuɖa, kabga dza’a nɛghar-nɛgha hɛj ta Lazglafta.” (Matt. 5:8). Sɛnar-sɛna Mɛghama David kazlay vɛɖa mɛghama vulu na ma nguɖufa ni ta magakwa tsi ndavatsa kaka nda gadɛghɛla ni ya kaka nda mbɛra tani ma vulu nda luwa ha kavɛgha kavɛgha ya. Manda nɛghana tani ta kola

mbørakwa ni kul haḍu ma nguḍufani ta tɔva Lazglafta, mbaḍa ka ndɔba dzɔvu mandaya: "Ari Lazglafta, tsamtsa ta nguḍuf ta ghuḍa ma i, mayana-maya ta Sulkum ndusa ka sɛna goḍa ma i! (Ps. 51:12). Mataba amu na, haḍu ya ta lavɪnta ruḍɪnta nguḍufa ni wa. Haḍu mndu guli dza'a lavɪnta zlagaganagha ta nguḍuf ka lifiḍ da vɛgha ni wa. Ta ghɛngga ba sagha mu da Lazglafta da plɪnta dɛmakwa mu Manda ya maga David ya kay, ta tsɛlba ta ta kɛma Lazglafta ka ḍawa nguḍuf ka lifiḍ nda ghuḍa ya, kada mutsaf ta mu. Ta ḍevay Lazglafta nda na ta kɛlak tsa skwi ka lifiḍ ya da kaghuni. Ma nzanzagway ghuni ta tɔva nzakwa ghuni manda ḍaḍaha hala ta lugut ha ghuni nda ya ma mɛnay nda wubisim kwɛj-kwɛj'a dza'a nanap ta kuni ta nguḍufa ghuni ka vɛli ḍina nga Lazglafta wa. Paha tɔva kata kaghuni nga tsasi; kabga ghada-ghada ta mɛna ta kazlay: "Dza'a pɛghaga-pɛghɪ'i ta imi ta tsala ta kaghuni mantse dza'a nzanza kuni ka gol nda ghuḍa. Dza'a ghuḍɪj-ghuḍɪ'i ta inda mbɛdzaku ta kaghuni ndainda wuya skwi ha ghuni tani; mantse guli dza'a vɛla ghuna vɛli'i ta nguḍuf ka lifiḍ nda Sulkum ka lifiḍ; dza'a kɛligɪj-kɛla'i ma vɛgha ghuni ta nguḍufa pala kul sɛna goḍa ya ka fa ghunam ta ḍa ta nguḍufa slu'uvɛgha mndu. Dza'a famfi'i ta Sulkuma ḍa ma kaghuni mantse dza'a magayu ka sɛna kuni ta zlahā ḍa, ka kɛsa kuni ta slɛna nda doka ḍa ka kɛsa kuni ta tɔva ḍa." (Ezɛkiel 36:25-27). Wuya skwi ta ḍevu Lifiḍa Goḍa ya vɛla Lazglafta ka ghɛngga ni nda ma Usa Zɔngga ni Yesu Kristi.

Ta na Foto na nda nɛgha mu ta zlagɛglap ta duhola Lazglafta. Manda ya sɛnarj mu, fafa lu ta Duhola Lazglafta nga katana ta gol dza'a mutsa hafu ka lifiḍ ndaya nga ndzaku ta vata gol ta zlɛngga Lazglafta. (Ps. 34:8; 91:11-12; Dan. 6:22; Matt. 2:13; Actes 5:19; 12:7-10).

Ta nɛghay mu ta halaway guli ta na Foto na. Ta sladu ndusa nda nguḍufa na mndu na manda skwi ta kɛzla fitik ya zɛḍa nga vɛru da hɛgani si ghaliya. Kabga tsa kel Paul ka mɛnay ngamu kazlay ndɔbawa dzɔvu inda fitik ka'a, kabga tsɛmka, halaway ta wawaku manda rɛveri ta hurgu ta paha nimtak nga hɛpaḍay ni. (1 Pjɛrre 5:8). Ma sani fitik ha ta navap na halaway ka duhola tsuwaḍak, nga nana gol ta zlɛghafta goḍa Lazglafta ḍina ta suna

skwa ghønga hađik. Kaka nda hiđa tani kabga tsa laviŋ-lava ta nanafta mndu si va nda maya ta kema Lazglafta. Ama tengaf -tengga mu ta ghøŋ kul sèna nga halaway ka tsi na dza'a zlavama -zla ka hoyaghuta di'iŋ nda amu: (Jacques 4:7).

MA MUKU'A FOTO NGUĐUF

Wuna nzakwa fota mndu ta đeva vøru nda hul. Wuya sani irani turtuk ta kuma haku, kabga ta kuma hani ma nzakwa ni ta tøva Lazglafta, sani ma ira ni guli ta nøgha skwa ghønga hađik ta kumtsi nda rara'uwa ku. Tsa tsuwađak si mida ya kay ta kuma metaku, guli, ma nguđufa ni, tsa skwiha si ta mara fa ta ghønga ni ka ghuya đangwa nda Kristi ya kay na nøghøgla'a luwu. Wanaf -wa dzaraba ha ta zlabamta ta tsi mida ka dabga laviŋ'a ta lømu nda høŋ wu. Zlan a tsi ma ta sèna luwa Lazglafta mbađa ka laghui da kuma skwiha ta mare halaway mnda dzøgha mndu ngani. Ka waya ka skwi ta ta dza'a da høga Lazglafta da ndøba dzøvu nda la Kristi, manda đifana tani ta tsa đeva ghønga hađik ta đevø tsiya mista dina krista, ama đeva mnda Lazglaftana ta hađu ma nguđufa ni wa. Nda daga nguđufa ni ma ndanu kavøgha-kavøgha. Ta ga tsuwa nda ghønga hađik ama Lazglafta ta đevø i'i ka'a ta gøray ma nguđufa ni; tekotsa đifil kay ta kuma metaku ma nguđufa ni. Hađu ta køløgel ta wudza zløngay nda døra ta nguđuf wa, nuna ma tsatsi ka skwi ta ndøgaku ta ghuya đangwa ngani. Mbađa zløghay nda nguđufani ka gigidaku, mbađa ka ga yađi ka guya vøgha nda Lazglafta ma đøba dzøvu, mbađa ka ga masfa nda gođa Lazglafta ma nguđufa ni, mbađa tama ka zlanar ta tivi ma kittikw ma kitikw ta mnda dzøgha mndu Halaway ta nzøđa tava ta nguđufa ni. Nda na tama nda gol ta ksa sløna ghønga hadik nda wawakwa tsatsi zøđøgel gana'a na đeva mnda gol Kristi wa.

Ndana zaruwa ya ta mara gøla ghøng, ta paha dza'a da nguđufa ni. Møndøga na mnda Kristi na ta zanapta kazlay kabga zøđakwa Lazglafta kwen kwen dza'a mbakwa'i ka'a na ka laghu da manti nda nzakwa ni ma Kristi. Zøđakwa sa ghuzu ta dzarŋa ta watøgha nguđufa ni nga paha tøva lami tida. Bađu masani, wuya ka'a ta zlørafta: Ka waya ka skwi ka wadaga høŋ nda



6. NGUDUF NDA DƏGA GHƏŃGA NI TA DZƏGHƏ HALAWAY

gëraha zona ghënga hađik ma vëla sani sëkalu, tsatsi ta kësarj kësä hula yagha lu damënay kazlay nëna ta đëvë tsi ta mararjna tana kul dazlay ka'a, wa'i ka'a kul dza'a zlay ka'a. Ka halaway nda tsi ma slëmərj tama, mabga na gita kwej kwej na tama na nə dza'a tsi magagha tana; kësarj'a ta hafagha ta tëva Kristi wa. Mbađa i ghudzakwa slu'uvëgha nda ndanu ha kavëgha kavëgha tama ka maravëgha vëgha tarj. Mantsa tama bëla'a kagi sli'a ni da zavzava nda ghođaka skwiha manda miyaha ta ga gëlakaya tarj wa, ka dza'a da vëla sa ghuzuha nda sëkalu tani. Ha ka dza'a ni da vëla zavzavaha ka ghođak-ghođak ya kul raku sima dza'a mnda Lazglafta da hada, ama ka tsëka Lazglafta ta mënay ngani ma ndana ni na, ghalaka tsa ta mnda sëla tsa, guli ga ta dëmakü turtuk sëla na hađu skwi dza'a tsi da magay wu, dëmakwa tsa wa.

Nda sëna mu ka hothota kazlay hađu skwi dza'a lavirjta amu ta magay ka ndrëru na zaraka mëtak ta maga ghođaka skwi, ta kelak ta ghođaka ndanu, ta bëđëma ghënga mu wa; ama dza'a davay Lazglafta ta amu ka vëlarj-vëla mu ta tivi ta tsa zarak ha ya ka lama tarj da nguđufa mu da bafta hëga tarj, ka tëhamta ta tarj ta slislik nga ya tsa ghođaka magaku ya ma nguđufa mu. Ka vëlarj-vëla mu ta zongga dzëva mu ya ta halaway, kolaghu ta'a ta këla dzëva mu demdema wa, ka tëđay ni ta hafa mu nda sulkuma mu tani da vëla zađaku nga đëkđëk. Kabga tsa kël Lazglafta kazlay ndasuwa kakuni hoyawa-hoya ta rarawakwa ira duhol, ma zavzavë kuni ta zavzava nda dëmakü ko dër nda ta wani tëvi sagha tsi tavata amu. Hoya wa hoyä misimisim da Yesu mnda zluagapta amu da tsi, mndu nda sëna ta lëmu nda tsi.

Yaya mndu ta neghü kuni ta na foto na ta sligila nguđufa na mndu na ya na, ta maray ta gol ghubasa mndu nda gol ta nzakway ka tsëmka adina Kristi. Nda tsa wubisima tarj ka ka nda ghubasa mnda niya, nda ya nda tsa ghanika tarj ka ka nda tsa mëndera mnda ni ya mbađa hërj ka sliglay nda ya ka bala nguđufa gol si ta zlëghafta Gođa Lazglafta, ama nguđuf ya ta dëga ghëj na, su'a'fa ta tsa lëmu ya wa. Mnda Kristi ma tsaya ma nzaku tama, ta laghula da zlënga mndëha ka ziana ta

Lazglafta. Mənay kazlay: “Wa ka mndəha dza'a menay nda i, wa ka həŋ dza'a magay” ta niŋta ka vʉ'a mndəha mantsa tama mbaɕa ka di'ingaghuta nda Lazglafta. Mətsangosla nda sidi ta mara vəgha ma fitik ndzaku ma ndanu nda ma ruwa ta vəgha, mbaɕa həŋ tama ka paha təva dza'a nda mbəraku da tsa nguɕufya. Ta ghoɕaka nahadika iri ta zlagap-zlaga ma fitik nəghay mu ta dza'a sanilaha takəma-takəma ma inda skwi ka zla amu nda hul, ka ma fitika mutsay sanilaha ta skwi ka malaghuta ta ghəŋga ama tsi. Ma tsa fitik ya na ta lamla da amu kul sənəŋ ta mu, ka zlanəŋ-zla ta zongga təvi kitük, ya mara husakwa mndu ko gəla ghəŋ.

Bəla'a lama ɕəva cedi da nguɕufa mu ka vələŋ-vəla mu ta təvi kitük wa; mantsa ɕina ka sənapta mu ka zlahə məghama mu Yesu Kristi ta mənə ta kazlay: “Mayava wa maya ka nzəɕa kuni ta nzəɕa, ndəbə wa dzəvu ka fitik ka fitik kabga yagha kuni da zləmbam ta da skwa ghudzaku ha ta təɕa kaghuni.” (Matt. 26:41). “Ka 1 Cor. 10:12 nda amu: Mantsa tama, ndasuwa ka mndu ya ta gray ma ghəŋga ni kazlay nda slada slada ɕa ɕina ka'a ka dabga yagha da zləmbugəltal!” Pəghavawa-pəgha ta inda huzla ləma Lazglafta, ka da ngəŋta kuni ləmu nda hiɕaku ha halaway. (Ephésiens 6:11-18).

MA NDƏFAŋGA FOTA NGUɕUFA MNDU

Ta maray na nguɕuf na ta nzakwa nguɕuf ta vəru nda ga mahulhul. Si lamla na tsuwaɕak da na mnduna, manda tsa si ta pana tani ta zəɕakwa Lazglafta ya si ksəŋ-ksə ta zləna ka godaga nda sulkum, ama lagha ni tsup ka'a zlanava ta tuɕuka tivi tama. Ma sani vəli guli na, ta maray na foto na ta nzakwa mndu ya ta kul vəla ta nguɕufa ni nga Lazglafta, ta fa na'a ta vəgha ni ta Lazglafta ka pəliŋta dəmakwa ni wa, ama nda hərfa ta sənə goɕa Lazglafta guli nda sənə kazlay goɕa kahothota ya ka'a... Mndu ya ta təŋgafta nguɕufa ni ma fitika sagha Lazglafta tava ta ni da həgay na, ta təva badzaku ta dza'a tsatsi ko dər ki pahay ni ta təva paya ghəŋga ni ka ghəŋgani.

Mənə mənə Yesu Kristi ka ghəŋga ni ta goɕa ta ghəŋga mndu



7

7. NGUDUF TƏŋGU GHƏŊGA NI TA VƏRU NDA GA MAHULHUL

ya ta vøru nda hul ma Luka 11:24-26: "Ka sab-sa na sulkuma halaway ma mndu, dza'a da vøl kul hađu imi, da zøba vøla mbi'a vøgha. Ka slafa'a tsi ta vøli đina dza'a møyay kazlay: Ta vøru yu da høga đa si ghaliya, ya sabi'i mida; ta vøra dagha ta tsi dza'a slaf-sla ta tsa høga ya nda fađa guli nda maya đina. Mantsa tama dza'a sli'i da kəlagagha ta zonamani ta si ka malaghuta ta ghønga tsatsi ndəfan; mbađa høŋ tama ka nzamta ma tsa nguđuf ya. Kəđavak ta nzakwa tsa mndu ya tama badzubadza ka malaghuta ghønga ya ghaliya. Ka 2 Pierre 2:22 ta ghønga ni na, "Slanagha-sla skwi si ta møyu misalay ta høŋ: Vøragha vøra kri da ni'a skwi si vønihigiŋ tsi daga ghaliya, mantsa guli agwagwa si nda ghuđa vøzəglam-vøza ta vøgha ni ma dzazlak."

Ta møyay Gođaha si ma đelewera Lazglafta ya kahothota ta skwi ya ta nəghanagha ta nguđufa mndu ta vøraghuta ta tøvə Lazglafta, nda ya ta ghønga nguđufa mnda døyaku kul đøva pəla døyakwa ni đekđek. Døyaku nda inda dabara ni nga nana mndu vøram vøra da ga møyham ma na nguđuf na. Ko dər kəma ya mndu ya ta nəghə kun na, ta maray'a ta nzakwa skwi ma nguđufa ni ra. Sulkum nda dəga tsa ghərbu'u kaka nda seftakwa tani ya mbera nagha mbera wa'a ndəragaghuta ma tsa nguđuf ya; kabga i sulkum nda dəga nda døyaku nza'a høŋ ma vølka turtuk wa. Lavin'a nguđuf ta nzakway ka høga Lazglafta nda ya ka dzanğa hozlabakwa halaway wa. Duhola Lazglafta ya ta mara nzakwa gođa Lazglafta, sabsa nda bəsa ta nguđuf ma na nguđuf na; ama ta nəghə nda ga mahulhul, ka waya ka skwi ta dza'a veragagha-vøra na mndu na ta tøvə Lazglafta har nga pəliŋta ni ta døyakwa ni manda tsa zoy ta zlanava ta dani, ka laghui di'iŋ har ka vrəglak ta tsi da tsəlba ta ta kəma dani ya kay ka'a ta gray ma ghønga ni. Luka 15:16-18: "Si ta đøvay ta baghafta nda sifi ha ta zə ghuvazu ha, ama hađu mndu ta vlanğa wa. Manda laghuwa ni da ndana ni, ka'a mantsa: ...dza'a sliaf-sli'i ka dza'a da dađa. Ki'i dza'azlay nda tsi, Dađa, gana gi'i ta døyaku ta møyham ta luwa, gagha gi'i ta døyaku ta kagha, yagha ka da høgəgəl ta'i ka zonga gha." Manda nəghanğa tsa Da ya tə zonga ni, mbađa ka pəlinista døyakwa ni ka tsuafta ka fa ta tava tani.

Ama ma na fota mu wunatsi na, haɗu tuɗuka paha tɔva pɛla dɛmaku wa; haɗu na mndu na ta mbɛɗavata ka nɛghapta kahothota nda da Lazglafta wa, haɗu ta paha tɔva pɛla dɛmakwa mista sɛla Yesu Kristi wa. Inda ndaɲa ni fɛsu-fɛsa nda kufur nda da nda vu, dza-dza hani (haɗu ta pɛslaf tawi wa) Mamu slɛmɛɲ tida, ama sɛna'a ta luwa Yesu ta hɛgay wa. Mamu iri tida ama nɛgha'a ta tsa ghuruma zaɗaku kul laviɲta lu ta nɛghanta ta mɛndɛra ni baɲga guna tani mista sɛla niya wa. Haɗu hula ta kɛsanɲa ka gɛɗata ta nzaku ma dɛmaku tama wa. Halaway ta ga mɛgham ma nguɗufa ni tama. Manda nzata nzakwa mɛgham ta dughuruka ni ka'a nzamta mida. Ka waya ka skwi na ta mamu hoya mndu ma ghɛɲga na mndu na, ta manda mnda adini kul ta nɛghadaghata, nza-nza manda kulu pirɲtaflu ka ngusliɲ, "ama nda ma huɗa ni nda ndɛgha da ruwa ta ghudzifa gol ta ruwuta, ndaya nda ndɛgha ta ngɛɗak ha." (Matt. 23:27).

Dani ma tsakalawi ta ndzamta ma vɛla sulkuma kahothota ndana tama. Inda nimtaɲ, inda dɛmakuha kowa nda ngani ma halaway kaghɛɲga ni ndaɲa tama, nda ngani ma ghɛɗaka sulkum ta mbu ta vɛli ma tsa nguɗuf ya. Ko dɛr ki kumay ni ta zlu'agap ta vɛgha ma dzɛva tsa skwiha ta habaɲta ya na, laviɲ'a ɗɛkɗɛk wu kabga ngana-nga hɛɲ ka hothota. – "Mndu ya ta kolaghu ta zlahu Moise na, haɗu hɛɗa-hɛɗa taghɛɲga mɛtakwa ni wa, har dza'a sheday gol doka his ko hɛkɛn'a tsi ta rakwa ni mantse. Wati ghɛɗaka zlahu dza'a sabi ma guma, ta grɛ kaghoni ta kɛzla mndu ya dza'a zleridiɲta nda sɛla ta zɔɲga Lazglafta, mndu ya ta vɛza rutsak ta usa guya amu nda Lazglafta, us si ghubinis ta dɛmakuha ni, mndu ya ta raza ta sulkum nda dɛga ta vɛla zɛɗaku?" (Hɛbreux 10:28-29 ka dzanɲa kuni ta 2 Pierre 2:1-14).

Tsa ka waya ka skwi mbaɗa na fota nguɗuf na ka kuma gra vɛgha nda ngagha, zɔɲga maɗa, waha ta wahu da Lazglafta yagha ka da gɛrɗavata nda nguɗufa gha turtuk. Laviɲ-lava tsatsi, ta ɗɛvay guli ta pɛlighista inɗa tsa dɛmakuha ghaya, ka sagha -sa ka da tsi nda kuma zɛba tɔva pɛla dɛmaku kahothota ma nguɗufa gha. Sawi da tsi manda tsa mnda kuturu ta sagha da Yesu har ka mɛnɛtsi ya: Ka ɗɛvaɲ-ɗɛva ka mɛghama ɗa, suɗagap- suɗa ma na ɗanɲwa na. (Marc 1:40-41). Ama ka gɛɗa

-gəɖa ka ta tɛŋga na nguɖuf gha na, ka laghu-la ka da kumu ta grus! ta ghɛŋga tsuwadək, haɖu sani skwi dza'a kagha fɛglafta ghɛŋ tida wu, haɖu sani tɔva katakwa gha wu, kabga laghu-la ka da zɛbapta mɛtaku ka zlanava ta zɛba hafu nga ɖɛkɖɛk. "Kabga nisɛla ga dɛmaku na, tsaya ta nzakway ka mɛtaku." (Rom. 6:23).

MA TƏGHASA FOTA NGUĐUFA MNDU

Ta nəghay mu hadna ta ndusagagha ta mɛtaku tava ta mndu ta vɛraghu nda hul ta tɔva Lazglafta nda ya tava ta mnda dɛmaku ta fay ta mahtsiŋ ta zɛba tɔva pɛla dɛmakwa taŋ. Ka nda ndɛgha nguɖufa taŋ da ɖaŋgwa katsi, rhɛŋga taŋ ma dza'a tuta da zlɛŋga mɛtaku ta sagha. Ta rɛŋga ghɛzlɛŋga na mndu na, na sulkuma mɛtaku tama. Inda tsa zɛɖakuha ta nana mnda dɛmaku kayna daɖaghu-daɖa hɛŋ, ka zlanava ta tsa mndu ya turtukani ta kɛma nisila dɛmaku. Ghuya ɖaŋgwa mɛnaka haɖik demadema ta tsɛkanava ta vɛgha, mbaɖa ka kuma sɛnanta ndana tama kazlay lavigliŋ'a yu ta guya vɛgha nda Lazglafta wu ka'a. Ko dɛr ki ɖɛvan ta ni ta ndɛba dzɛvu ndana tama, nəghadapta ni na, lavigliŋ'a ta guya vɛgha nda tsi wu, kabga ndɛɖa'a rutsak pɛghaftsi tida daga ghaliya wu. Tsa graha hani ghaliya ya, ta zlɛŋ hɛŋ nda lagha tava tani, yo goɖa ha taŋ guli haɖu nafudani tawa irani ndana wa. Inda gadɛghɛla ni, ya sɛna'a lu ka waka'a mutsay wu, lavin'a dɛr ta sɛganagha ta, dɛr ta vara ta hafa ni ndana tama wu. Ka'a ta ndanay na, haɖu fitik lavigliŋ yu ndzanava ta Lazglafta wu kabga ta piya i'i halaway ndana.

Inda tsa skwiha si kumaftsi ghaliya yana, si ta marafta hafani ya, nuna hɛŋ ka skwa ghubasa ghɛŋga ni ta nəghɛ tsi, guli tsa mndu si ta nəgha ghɛŋga tsatsi ghaliya, lavigliŋ'a ta aynay ndana tama wa. Mbaɖa ka sɛnanta ndana kazlay "haɖu skwi malaghu ɖinakwani ta ghɛŋga zlɛmbamta mndu ma dzɛva Lazglafta mnda hafu wu ka'a." (Hébreux 10:31).

Si ndanan-ndana ta dzɛrafta nzakwani nda Lazglafta ma sani fitik, ka waya ka skwi ma ta ghɛzlɛŋga mɛtakwa ni, ama nda nana ta haɖu fitik tama wu ka'a. Dagala mnduha ta ruwuta ta



8. МƏТАКВА МНДА ДƏМАКУ

ghəzləŋga mətakwa taŋ kul zəbaŋta Lazglafta. Mantsa tama, dīna ka fuɖafta zəba Lazglafta ma fitik ya ta dza'a slafsla mu tida na. Mandaya ta nəghə mu ta na fota mu na, nana mnda dəmaku ta mətaku na na, manda kolaghu tani ta zəɖaku nda dʒəva mnda Lazglafta ma fitika nzakwani dʒughana, zlanava-zla ta goɖa vəla mberaku da Lazglafta, ka laghui da səna nga mndu ya dza'a kəlay da vəla guma. Ama ka Lazglafta nda tsi: "Di'ingaghuwa -di'in ta vəgha nda i'i, golha nda kisi'a; lawa la da vu kul mətavata nga dʒekdʒek ya mayafu nga i halaway nda duholha ni fakalaway ha." (Matt. 12:1-2). "Fafa Lazglafta kazlay turtuk səla dza'a mətakwa mnduha ka'a; ta hula tsa tama dza'a saghasa fitika tsa guma." (Hébreux 9:27).

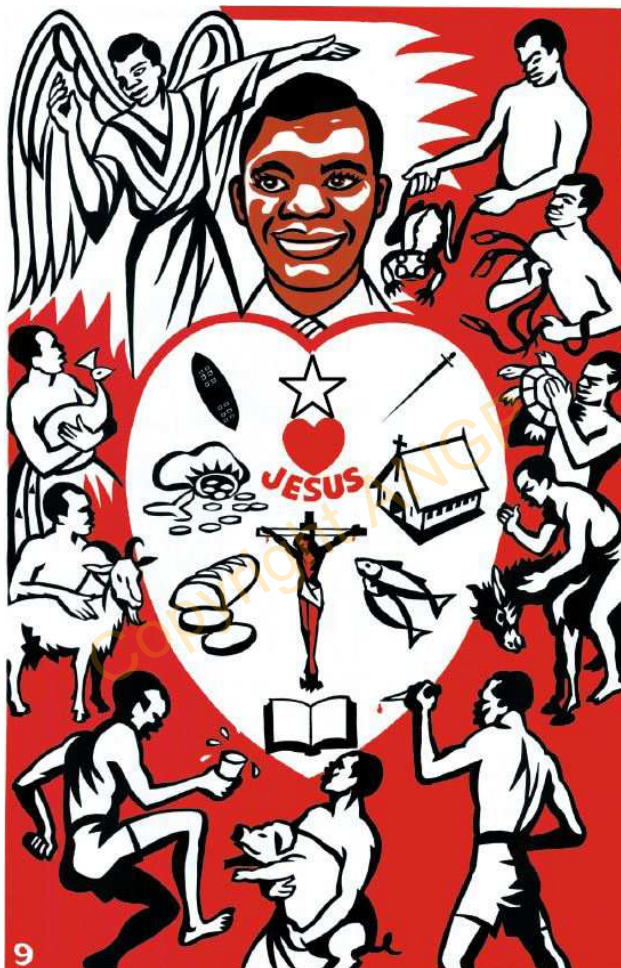
MA TƏMBE'A FOTO NGUDUFA MNDU

Ta maray nana foto na ta mndu ta ləmu inda fitik nda skwi ha ta dzəghay ka hothota. Ta inda tivi dəmdəm ta dzəghay skwiha, ama mbaɖa ka sladata tuɖuka ka su'ay ha ta kəɖavak tani kabga nuna tama ka mndu mal tsatsi mbəra tani ma həga Yesu Kristi. "Faf-fa tsatsi ta ira ni ta Yesu kweŋ-kweŋ, ya ta nzakway ka məgham, ka mnda tsa va zləghay nda nguɖuf ma mndu." (Hébreux 12:1-2). Wuɖin-wuɖa na mndu na ta inda skwi ta ndəgaŋta nda inda dəmaku si mbəsamta vəgha ni, ka hoyə nda dəra ta nguɖuf ta tivi ya gunana. Yesu ta kəma ni.

Ta nəghay mu ta i halaway nda suedzaha ni ta wanafta ta nguɖufa na mnda zləghay nda nguɖuf na, ta kumay həŋ ta kəlagaghu ta zonga Lazglafta ta təvi tuɖuka. Haɖu skwi kul kəlak ta həŋ wa: gəla ghəŋ, dʒəva cedi, halaway maga sli'in-sli'in, nda va dʒəgha ta sanilaha ma va dəmaku ta ghəŋga haɖik tani.

Kəlaghu-kəla na kəɖih ta vəla si pakaua mətak ghaliya, kabga dəmaku na, kaghəŋ tsi ka gəlaku ya na kaghəŋ ka mbaɖavəgha, ka zliga ghəŋga ni ma skwi kavəgha-kavəgha, ka tsa həgu kavəgha-kavəgha ta vəgha ni.

Ta tsəmāy mnda Kristi nda hiɖa ta dəmaku, ko dər ki dʒifagagha ta tsi ta vəra nda ma skwi ya dīna ta təva Kristi, ko dər grak



9. NGUDUFA MNDĀ LAZGLAFTA TA LƏMU NDA
HALAWAY

vegha tsi nda duhola Lazglafta tsuwaɗak, kabga ta kelay Goɗa Lazglafta nda Sulkum nda deɗa nda ma inda skwi tuɗuka ka hothota. Nda neɗha kuni ma na foto na ta mndu ta ngana ta leghuwa ghuzu ma dzewa ni ka sekalu, kabga ta kumay ta gata gol Kristi dida, mantsa mbaɗa ka mara inda skwa ghudzaku ta na ghengga haɗik na nga gol Kristi. Kabga tsa guli, haɗu skwi dza'a magana ta tsi ta mndu ta zleghafta ta Yesu kahothota, ta mtuta ka godaga nda tsi ma demaku nda ma skwiha ghengga haɗik wa. Ta neɗhay mu ta na foto na ta mndu ta sligla nguɗufa na mndu tuɗuka na. Manda tsena na ta maga l tsakalawi, sli'inj sli'inj, ghubasa mndu nda dava mndu, ta kwiyu tsemku ha Lazglafta nga mndu, ma sani fitik ma va mnduha ta fa ta ghengga tan ka Kristi, ta slisligla nguɗufa mnda zleghay nda nguɗuf inda fitik. Ta ndanay na na mndu na ta ya goɗaha Yesu ya: "Refu dza'a nzakway da kaghuni baɗu dza'a raze lu ta kaghuni, baɗu ghuya ɗangwa ngaghuni, baɗu tsavaghunata ta ghoɗaka skwi ka mbalay kabga goɗa ta l'i. Refawa-refa ta refu, nzawa-nza ma zeɗaku, kabga dagala nisila ta kezla kaghuni ta luwa..." (Matthieu 5:11-12).

Demaku, slu'uvegha, tsena skwi ta hegu mu ka "l'i" ka'a na, ta magay ta dabara tan inda fitik nga zluakta mnda Kristi da ɗeva mnda Lazglafta. Ama laviɗ-lava mu ta menay ka godaga nda mnda kela goɗa Paul ma refu nda ya zeɗakwa vegha: "Wa dza'a degama ta nda ɗeva mnda Yesu Kristi? Badzavafa nzaku tama re? Basa ɗangwa re, su'a dula vegha re, maya re, kola lugut kul haɗu nga kelay re, ruwaku ta ghengga hadik re, ari gatsa vegha nda manga'a na? ...Ama ma inda tsa skwiha ya, nzanza mu ka malaghuta ta ghengga mndu ta zu ta ghuwa eɗka'a ka Yesu Kristi mndu ya ta ɗevafa amu nga ɗekɗek." (Romains 8:35,37). Manda peghava ta inda huzla lema Lazglafta, laviɗ-lava mndu ta zleghafta Lazglafta ta sladata ger ma ya ta magaku ghoɗaka skwiha, laviɗ-lava ta huzliɗta ta skwiha ta sagha da dzeghay. Amu ndana tama, laviɗ-lava mu ta nzakway ka mndu ta za ta ghuwa kabga mamu Kristi ta vela ma ta mberaku.

Nana tekotsa ma nguɗufa na mndu na kaka nda wuɗakwa ni kaka nda tsuwaɗaka tani. Nguɗufa na mnda zleghay nda nguɗuf

na nda ndëra da sulkum guli dagala zlēghay nda guḍuf ta nzaku mida: Ta sladu duhola Lazglafta ta ghēnga ni, Goḍa Lazglafta ta havēganagha gēlakwa ḍinakwa ta timi ta slēmōj ya fa Lazglafta nga gol dza'a zu tā ghūwa manda su'uafta tanj ta inda ghuya ḍangwa har ta kēḍavak tani.... "Nga mndu ya dza'a zu ta ghuwa, dza'a vlaš-vli'i ta skwa zay fua hafu ya ma kaogala Lazglafta." "Mndu ya ta zu ta ghuwa, haḍu dza'a ghuyu gēl ta ḍangwa mahisa mētaku wa." Nga mndu dza'a zu ta ghuwa, dza'a vlaš-vēli ta skwa zay ḍuvul nda ḍifa, guli dza'a vlaš-vēli ta sani pala, ta tsa pala ya nda vinda sani hēgu ka lifiḍ. "Mndu ya dza'a zu ta ghuwa guli ngana nga ta goḍa ha ḍa ha ta hēḍavak ta fitik, dza'a vlaš-vēli ta mbēraku dagala..." Mndu ta zu ta ghuwa guli ngana nga ta slēnaha ḍa har ta kēḍavak ta fitik, dza'a vlaš-vēli'i ta za mēgham ta ghēnga luwaha nda ndēgha. Mndu ta zu ta ghuwa, dza'a pēghanava-pēgha lu ta lugut ka ngusliḗ tilil, haḍu yu dza'a hērdiḗ ta hēga ni ma ḍelewera hafu wu, guli dza'a kulay yu ta hēgani ta kēma ḍaḍa nda ya ta kēma duholḗa ni ka Yesu. Mndu ta zu ta ghuwa, dza'a nanap ni yu ka wudzā zlēgema ya ta ngaf ta mbēsa ta hēga Lazglafta, haḍu fitik dza'a kēlgiḗta lu wa. "Mndu ta zu ta ghuwa, dza'a ndzana-ndza yu ta dughuruka dasu ḍa." (Apocalypse 2:7,11;17,26; 3:5,12,21).

Yaya akoti cedi nda guna ma na foto na ya na, ta maray ta vēla dzēvu si ta vēlu na mndu na nga Lazglafta ni. Ma nga badziḍiḗta ni ta ndzēwda ni ta ghēnga skwa ghēnga haḍik ya na, mbaḍa ka hēlay nga kata gol pēḍu, nga pēla zaka ni nga Lazglafta (kēlapta turtuk ma inda skwiḗa ghuwanj), nga vēla bayco ni nga Lazglafta, inda tsa fuwu ta sēga zēḍakwa Mēghama Lazglafta.

Yaya burodi nda klipi ta nēghu mu ma nguḍufa na mdu na yana, ta maray kazlay tuḍuka ta nzakwa tsi ta ngani nzaku, haḍu ta maga skwi ka malaghuta ta ghēnga mbrakwa ni wa. Haḍu ta ngēriḗ ta vēgha ni ma sa ruzu ha kavēgha kavēgha wu, haḍu ta za usa riniḗa wu, haḍu ta za inda skwa zay ka rēḍak kul raku zay ta tēva Lazglafta wu. Haḍu ta badza ceda ni wa haḍu guli ta ngēriḗta ta vēgha ni ta nzakway ka hēga Lazglafta ma

vêla say ko dëghaɕay ta i skwiha manda taba, wiwi; haɕu ta sa skwiha manda i koya, nda sani ghoni ha ta ghuya mndu wa. Tsatsi skwa zay ni ɕina guli nda ghuɕa ta zë tsi. Vëɕa nguɕufa ni nuna ka hëga ɕëba dzëvu. Ta dza'a inda dëmas da Egliza taɕ ko dër nu ta magaku. Kaka nda kumay ni ta ndëba dzëvu, dër mi'itëgha tsi dër ma vêla guya vëgha nga ndëba dzëva'a tsi. Ta nza-nza turtukani baɕu ma sani ka ndëba dzëvu kabga nda sëna kazlay laviɕa mnda Kristi ta nzaku kul dzërkan ta dzërku nda Lazglafta wu ka'a.

Delewer nda guna ta nëghu kuni ya, litafa Goɕa Lazglafta tsaya ta dzarɕi inda fitik, kabga ta mutsay ta mbëraku nda hiɕaku, nda hafu, nda tsuwaɕak ha nda hama ta skwa nafaku kavëgha-kavëgha. Nuna tsa Goɕa Lazglafta ya ka pitrila ta wa sêla ni, ka kafay dza kel tsi ka lëmu nda mayim ta nzakway ka halaway. Këɕakwa skwi malaghu ɕinakwa ni ta wa ira ni tsa kabga skwa zay sulkum nda dëga mida inda fitik ya, ima hafu nga ghëzla ndala niya, ghua ta kël tsi ka mbaza ya, dalagar ta kël tsi ka tsëma vëgha ni ya.

Ta ɕëvay ta këla wudza zlëngay, kabga nda sëna kazlay haɕu zëwa-zëwa hafu dza'a mutsaf talu kul këlantä lu ta wudza zlëngay wu ka'a. Manda nana nda sëna kazlay sli'agap-sli'a ma mëtaku ka wadaga nda Kristi nga nzaku ka lifid mndu ka'a, mantsa tama fafa ta ghënga ni nga zëba skwi ya dza'a nafay ta luwa, skwi dza'a nzata nga ɕëkɕëk, skwi kul laviɕta mnda sêla ta nëghanɕa. Nda maya vëgha ni nga dza'a da guya vëgha nda Lazglafta, mantsa guli nzanza ka fu slëga lu ta wa imi, ta yaku dagala manda dughanɕa fu'a hafu nda ndëgha zlëgema tida kaka nda yata ni nzakwani. Haɕu na mndu na ta zlënga mëtaku wa kabga nda sëna, ma ndëgha da sulkum nda dëga pëgham-pëgha Lazglafta ta ɕëva mnda ni tuɕuka ma nguɕufa ni ka'a.

MA GHUAŃGA FOTA NGU'DUFA MNDU

Ka Yesu mënata: "I'i na mnda sli'aganap ta mndu ma haɕik, i'i na mnda hafu. Mndu ya ta zlëghafta i dza'a nzanza nda hafu nga ɕëkɕëk, ko dër ma dza'a mëtumëta tsi; ko dër wa tsi guli



10. LAMLA DA VĒLA ZA MƏGHAMA MNDA MBA
KAGHA

ta nzata nda hafu³ guli zlēghaf-zlēgha ta i, haḍu fitik dza'a mētugelta tsi wa." (Jean 11:25-26). "Mndu ta sēna ngaḍa ma Goḍa, ka zlēghafta guli nda nguḍufani ta Mndu ya ta ghunigiha ta, mutsaf-mutsa ta Hafu nga ḍekḍek, haḍu fitik dza'a sagha tsi nga tsay lu ta guma ta ghēnga ni wa, ama tsatsi sabisa ma mētaku ndana nzanza nda Hafu nga ḍekḍek." Haḍu mētaku ta gēgēl ta zlēḅ nga mnda Kristi wa: "Baḍu suḍava ta na vēgha ta maga ghoḍaka skwi na ta sani vēgha kol kul maga ghoḍaka skwi, manda nu ta na vēgha ta mētaku na ka sani vēgha kul mētēgēl ta mētaku, ma tsa fitik ya dza'a kēsa Goḍa Lazglafta ta slēna ni manda ya ta mnētsi: "Lamla lu ta mētaku ma vēla zu ta ghuwa. Ari mētaku, ga va kura zlu'a ta ghuwa gha tama? A mētaku, ga va skwa sligla mnda gha? Skwa sligla mnda mētaku tsaya na ḍemaku, mbēroku ta ghēnga ḍemaku guli tsaya na Zlaha Lazglafta. Ama amu, zlēzlēva ma Lazglafta ta vēla ma ta tēva zlu'a ghua da Halaway nda ma mēghama mu Yesu Kristi!" (1 Cor. 15:54-57).

Mndu si ta mbaḍa nda Lazglafta, si ta nzata nda tsi inda fitik, haḍu zlēnga mētaku dza'a da kēsanta wa. Baḍu sagha fitika ngani ma mētaku ya, dza'a sli'i nda kumay ni manda ya mnu mnda kēla Goḍa Lazglafta Paul: Ta kumay yu laghui ta na ghēnga haḍik na, ka dza'a i da nzata ka wadaga nda Kristi, kabga mal tsaya na ḍinakwa dagala ta skwi ma i'i. (Phil. 1:23).

Mnda Kristi kam, ta kumay ta nēghanta Yesu mbēḅ ma kēma. Ta ḍēvay kahothota ta nēghanta mndu ta mētuta kabga ḍemakua ni ta wudza zlēngay nga mba tsatsi. Ta havēganagha-hava na sulkum nda ḍēga ta ya Goḍaha Yesu ya: "Yagha nguḍufa ghuni da ghudzavafa. Zlēghafwa Lazglafta nda nguḍufa ghuni, zlēghafwa i'i guli. Nda ḍēgha hēga nzaku ma hēga Daḍa. Dza'a vēraga-vēra yu da hēla kaghuni, kabga ma vēl hada i'i, hada ka kaghuni guli." (Jean 14:1-4).

"...Nzanza tsahaya ka skwiha kul nēghanta iri, kul sēnanta slēmēḅ, kul ḍēhadafta da nguḍufa mndu guli, skwiha mayaf Lazglafta nga mnduha ta ḍēvay." (1 Cor. 2:9). Haḍu goḍa ya ta raku da amu, nga lavinta zlēzlēva ngusuma ta sigit ta vēluha

ta luwa mayana lü kabga nga gol ta kesa tiva Məghama Yesu Kristi ta na ghənga hadik na.

Ma vəla ya ghoɖaka ghudzifa ta mara mətaku ya, ta nəghay mu ma na kəɖavakta fota nguɖuf na ta mnda ghunay Lazglafta ta nzakway ka duhola ni. Ta kəzla saba hafu ma ya mndu ya nga gi kəlay ni da Lazglafta kabga mndu si ta maga dəmaku ta ndəba ta dzəvu ka plinjta ta dəmakwa ni da Lazglafta ya.

Sabsa i Sulkum nda Sigit ma slu'uvəgha ta mtuta ka ngəla tan nda ta luwa nda ma vəla mndu ya ɖəvaf nguɖufa tan, ya nza tsi kabga tsatsi ta ghənga haɖik, mndu ya mətə tsi kabga tsatsi guli. Dza'a zləghaf-zləgha Lazglafta nda rəfu, nda goɖaha tsu'a mndu zəɖa-zəɖa ma wa Məghama ni, ma wa danga həga ni: "Dina, mnda kəsiha ta sləna ɖa kaka nda səna goɖa da tsi, dər ma škwi ki'a na kaka nda midela gha, mantsa dza'a zlaghan-zli'i ta skwiha dagala, sawi da vəla rəfa danga həga gha." (Matthieu 25:21). Ta haɖu na mberakwa satan ta ghənga tsatsi nda yeya tama wa kabga mndu bəla tsatsi ta kəma Lazglafta, mətakwa mnduha ta ɖəvə tsatsi na ngani ma mətaku na. (Psaume 116:15). *Gi mbaɖi'i ka sənə ta sani luwi ta saha ta luwa ta menay: Vinɖa: Rəfu daga ndana da gol ta ruwuta ma həga Lazglafta! Mantsa ka Sulkum, ka da laviŋta həj ta mbi'ia vəgha da sləna ha tan, kabga ta dza'a mista tan sləna ha tan." (Apocalypse 14:13).

Kagha mndu ya ta dzanga na dalagara nguɖufa mndu na, ka katagha kata Lazglafta ka vianɖa ka ta nguɖufa gha ta mndu ya ta ɖəva kagha, kabga nda nana, wuya ka'a ta sagha tava ta kagha da zəba təva dzəra goɖa da kagha: "Zonga ɖa, (Makwa ɖa) vəliha-vəla ta nguɖufa gha." (Proverbes 23:26). Vəlan-vəla ta nguɖufagha ta Yesu nda hərfə na, ta nguɖufagha nda gurɖa, ta nguɖufa gha ta ghuya ɖangwa, Tsatsi dza'a vəlagha vəla ta nguɖuf ka lifiɖ nda sulkum ka lifiɖ. Yagha ka da nanu ta ghənga gha ma vəl səna ya ta ɖəvu nguɖufagha ma taba skwa ghənga haɖik. Nda səna ka kazlay mndu ta fa ta ghənga ni nga səna škwi ta kum nguɖufa ni na mndu kül hiɖaku tsa ka'a. Ama mndu ta dza'a takəma takəma nda ɖifil ma ghənga ni dza'a mbaku

tsaya. (Proverbes 28:26). Zlana zla ta demaku ha gha, la da zeba tuduka; kabga nisila demaku na, tsaya na metaku, ama skwi vela Lazglafta ka mbalay tsaya ta nzakway ka Hafu nga dekdek ma Yesu Kristi Meghama mu. (Romains 6:23).

Kagha ta vela ta hafa gha nga Lazglafta, ngana nga dina ta skwi ya tsu'af ka, ma zleghay nda ngu'uf nda ya ma deva mndu ma hega Yesu Kristi, kabga wuya ka Paul mnda kela gofa menata ma mahisa derewel nga Timothée 1:12 "...nda seni i ka wa zleghaf i; nda seni kahothota mamu mberaku da tsi nga nganata ta i ha ka labi ta tsa fitik ya ka'a. Mbora ta vegha gha ma zleghay nda ngu'uf, ndeba ta dzovu ma sulkum nda dega, nzam nza ma deva mnda Lazglafta, Faf fa ta ira gha ta Yesu, ta tova ni, ta kahothota ni, ta hafa ni. Tsatsi na Meghama mu dza'a veragata ndana ndana da hela mnduha ni. Tsatsi Meghama Meghamha, Barka la Barkaha.

"Ta ghejga Mndu ya dza'a lavinta kata amu ta zlombaku, nda mndu ya dza'a kela amu da luwa Meghama ni dza'a mu da zlazlevay. Tsatsi Lazglafta turtuk, tsatsi mnda mba amu nda ma Yesu Kristi, ngani za megham, ngani na mberaku, ngani gelaku daga takul-zlorafta nzaku, ha ndanana guli, der ma fitikha dza'a sagma takema. Amen." (Jude 24,25).

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, tablettes, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.



The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.



Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.



For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuitamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

info@angp.co.za

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique finnee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)